Gemeente Rotterdam

Metropoolregio Rotterdam - Den Haag

Onderzoek naar voorzieningengebruik in de regio

Metropoolregio Rotterdam - Den Haag

Onderzoek naar voorzieningengebruik in de regio

Martijn Epskamp en Annemarie Roode

Centrum voor Onderzoek en Statistiek (COS)
juni 2012

In opdracht van Bestuursdienst gemeente Rotterdam

© Centrum voor Onderzoek en Statistiek (COS)

Auteur: Martijn Epskamp en Annemarie Roode

Project: 11-3419

Prijs: € 10,-

Adres: Blaak 34, 3011 TA Rotterdam
Postbus 21323, 3001 AH Rotterdam
Telefoon: (010) 267 15 00
Telefax:(010) 267 15 01
E-mail: infocos@rotterdam.nl
Website:http://www.rotterdam.nl/onderzoek

INHOUD

Samenvatting **5**

1 Inleiding **9**

1.1 Deelnemende gemeenten 9
1.2 Veldwerk 10
1.3 Respons 11
1.4 Weging 12
1.5 Betrouwbaarheid 12
1.6 Leeswijzer 13

2 Cultuur en uitgaan **14**

2.1 Bezoek aan cultuurvoorzieningen en uitgaansgelegenheden 14
2.2 Bezoek aan voorzieningen in andere gemeenten 15
2.3 Vervoer naar voorzieningen buiten de woongemeente 22
2.4 Redenen om voorzieningen buiten de eigen gemeente te bezoeken 23

3 Sport **25**

3.1 Bezoek aan sportvoorzieningen 25
3.2 Bezoek aan sportvoorzieningen in andere gemeenten 25
3.3 Vervoer naar sportvoorzieningen buiten de woongemeente 28
3.4 Redenen om sportvoorzieningen buiten de eigen gemeente te bezoeken 29

4 Recreatie **32**

4.1 Bezoek aan recreatiegebieden 32
4.2 Bezoek aan recreatiegebieden vanuit de verschillende gemeenten 33
4.3 Vervoer naar recreatiegebieden 34
4.4 Redenen om recreatiegebieden te bezoeken 34
4.5 Gebruik van voorzieningen in recreatiegebieden 35

5 Winkelen **36**

5.1 Winkelen in andere gemeenten 36
5.2 Vervoer naar winkels buiten de woongemeente 40
5.3 Mening over winkelen buiten de eigen gemeente 40

6 Werk **42**

6.1 Werken in andere gemeenten 42
6.2 Vervoer naar werk buiten de woongemeente 44
6.3 Redenen om buiten de eigen woongemeente te werken 45

A Bijlagen **47**

Samenvatting

Begin 2012 hebben zestien van de 24 gemeenten in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag gezamenlijk een enquête onder hun bewoners uitgevoerd. Het onderzoek gaat in op welke voorzieningen door bewoners in de metropoolregio buiten de eigen woongemeente worden gebruikt, waarom zij dat doen en op wat voor manier zij reizen door de regio. Dit rapport doet verslag van de enquêteresultaten.
Dat niet alle gemeenten in de regio hebben meegedaan aan het onderzoek, betekent dat met de resultaten van het onderzoek geen volledig beeld kan worden gegeven over de metropool-regio. Het onderzoek doet verslag van de mening en beleving van bewoners van de volgende gemeenten: Bernisse, Brielle, Capelle aan den IJssel, Delft, Den Haag, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Pijnacker-Nootdorp, Ridderkerk, Rijswijk, Rotterdam, Schiedam, Spijkenisse, Vlaardingen, Westvoorne en Zoetermeer.

Cultuur en uitgaan
Van de voorzieningen cultuur en uitgaan zijn restaurants de meest bezochte buiten de eigen woongemeente: twee derde van de bewoners heeft dit het afgelopen jaar gedaan. Restaurants worden sowieso het meest en ook het meest frequent bezocht.
Café's en voorstellingen (toneel, cabaret, musical etc) worden beiden door een derde deel van de bewoners buiten de eigen woongemeente bezocht. Voor de andere voorzieningen zoals bioscopen, musea, festivals/evenementen, enzovoorts geldt dat minder dan een derde deel van de bewoners deze buiten de eigen woongemeente een bezoek brengen.

Van alle gemeenten in de regio ontvangen Rotterdam, Den Haag en Delft met hun culturele voorzieningen en uitgaansgelegenheden verreweg de meeste bezoekers uit de andere gemeenten. Rotterdamse restaurants kunnen jaarlijks rekenen op ongeveer 400 duizend bewoners van de andere vijftien gemeenten. Bij voorstellingen, cafés, bioscopen en musea gaat het om ongeveer 180 tot 200 duizend bewoners en festivals en evenementen trekken samen 140 duizend bewoners van de andere vijftien gemeenten. Haagse restaurants worden jaarlijks door ruim 300 duizend bewoners van de andere vijftien gemeenten bezocht. Bij cafés, voorstellingen en musea gaat het om 140 duizend tot 170 duizend bewoners. Delft trekt met restaurants en cafés respectievelijk ongeveer 260 duizend en 160 duizend bewoners vanuit de andere vijftien gemeenten.

Ook de culturele voorzieningen en uitgaansgelegenheden van de overige gemeenten kunnen op bezoekers uit andere gemeenten in de regio rekenen. Zo trekt Zoetermeer bijvoorbeeld relatief veel bezoekers van pop-/jazzconcerten: zo'n 13 duizend bewoners van de andere vijftien gemeenten bezoeken hiervoor Zoetermeer. Capelle aan den IJssel en Rijswijk trekken met voorstellingen elk ongeveer 40 duizend bewoners van de andere vijftien gemeenten. Spijkenisse kan rekenen op 50 duizend bioscoopbezoekers. Schiedamse musea zijn goed voor ongeveer 40 duizend bezoekers uit de andere vijftien gemeenten en festivals en evenementen in Brielle trekken ongeveer 20 duizend bewoners van de andere gemeenten.

Rotterdam trekt met culturele voorzieningen en uitgaansgelegenheden relatief veel bewoners aan uit de omliggende gemeenten. Den Haag is relatief meer in trek bij bewoners van gemeenten in het noordelijke deel van de regio, zoals Zoetermeer en Pijnacker-Nootdorp. Delft kan vooral rekenen op bezoekers uit de richting Den Haag/Rijswijk, maar trekt ook veel bewoners van Rotterdam en uit de *richting* Zoetermeer/Pijnacker-Nootdorp. Tussen de twee

grote steden is er ook flink verkeer op het gebied van cultuur en uitgaan. De bezoekers die uit de regio naar Rotterdam of Den Haag reizen voor cultuur of uitgaan, komen voor een kwart tot tweederde uit de andere grote stad.

Cultuur- en uitgaansvoorzieningen buiten de eigen woonplaats worden het vaakst bezocht met de auto. Dit geldt vooral voor bezoek aan voorstellingen, restaurants en bioscopen. Het openbaar vervoer komt op de eerste plaats bij klassieke concerten of opera's, discotheken en cafés.

Bewoners hebben verschillende redenen om buiten hun woonplaats cultuurvoorzieningen of uitgaansgelegenheden te bezoeken. Bij voorstellingen, concerten, festivals en bioscopen kan wat men wil zien (het toneelstuk, de band, de film, enz.) niet altijd in de eigen gemeente is. Bezoeken aan restaurants en cafés in andere gemeenten zijn vaak onderdeel van andere activiteiten, zoals een dagje uit of familiebezoek.

Sport
Het vaakst worden andere gemeenten dan de eigen woongemeente bezocht om er zelf te sporten (16 procent van de bewoners). Dan volgt het bezoeken van gratis sportwedstrijden of-evenementen (twaalf procent), tenslotte doet acht procent dit als betalend toeschouwer.

Rotterdam trekt van alle gemeenten verreweg de meeste toeschouwers uit de regio voor sportwedstrijden en –evenementen waarvoor een toegangskaartje moet worden betaald. Jaarlijks bezoeken 75 duizend bewoners van de andere vijftien gemeenten Rotterdam als betalend toeschouwer. Rotterdam staat ook op de eerste plaats met het aantal regiobewoners die naar gratis sportwedstrijden en –evenementen komen kijken (63 duizend), gevolgd door Delft (40 duizend) en Den Haag (37 duizend). Delft heeft de meeste aantrekkingskracht op bewoners uit andere gemeenten die zelf willen sporten (55 duizend), op de voet gevolgd door Rotterdam (52 duizend). Capelle aan den IJssel, Pijnacker-Nootdorp, Schiedam en Vlaardingen trekken elk ongeveer 20 duizend bezoekers van gratis sportwedstrijden en –evenementen uit de andere vijftien gemeenten. In Rijswijk, Schiedam en Zoetermeer sporten ongeveer 30 duizend bewoners van de andere gemeenten.

Bewoners die uit de andere gemeenten naar Den Haag reizen om daar zelf te sporten, komen voor ruim de helft uit gemeenten in het noordelijke deel van de regio, zoals Delft en Zoetermeer. Een kwart van de bewoners die vanuit andere gemeenten in de regio in Den Haag sport, komt uit Rotterdam, en omgekeerd. Sportvoorzieningen in Rotterdam trekken veel sporters uit de omliggende gemeenten. In Delft komen sporters voor de helft uit Den Haag en voor een kwart uit Rotterdam.

De auto is verreweg het populairste vervoermiddel voor het reizen naar sportvoorzieningen in andere gemeenten. Het openbaar vervoer is duidelijk minder in trek. Van de mensen die in andere gemeenten zelf sporten gaat een relatief groot deel (ongeveer een derde) lopend of met de fiets, bromfiets of scooter naar de sportvoorziening.

Bewoners die als betalend toeschouwer sportevenementen/-wedstrijden buiten de eigen gemeente bezoeken, doen dit vaak omdat een bepaalde sport of favoriete sportclub niet in de eigen gemeente is te zien. Bewoners die buiten hun eigen gemeente naar gratis sportevenementen/-wedstrijden gaan, doen dit meestal omdat het evenementen of wedstrijden zijn waaraan familieleden of vrienden deelnemen. Bewoners die buiten hun eigen gemeente

sporten, doen dit vaak vanwege de kwaliteit van de sportvoorzieningen, omdat hun club of de mensen met wie zij sporten buiten de eigen woonplaats sport, of omdat zij het sporten combineren met werk of andere bezigheden buiten hun eigen gemeente.

Recreatie
Van de bewoners van de zestien gemeenten heeft 85 procent het afgelopen jaar een recreatiegebied in de regio bezocht. Scheveningen, Kijkduin, het strand van Hoek van Holland en het Delftse Hout trekken de meeste regionale bezoekers.

Kijkduin en Scheveningen trekken vooral bezoekers uit het noordelijke deel van de metropoolregio, maar ook redelijk veel bezoekers uit het zuidelijke deel. Het strand van Hoek van Holland is vooral in trek bij mensen uit Rotterdam en omgeving, maar wordt ook redelijk veel bezocht door bewoners van Den Haag.

Bij het bezoeken recreatiegebieden is de auto het meest gebruikte vervoermiddel. Daarnaast gaat drie op de vijf van de bezoekers van recreatiegebieden naar deze gebieden met de fiets, bromfiets, scooter of lopend.

Van de bewoners die recreatiegebieden bezoeken doet bijna twee derde dit (wel eens) om er te wandelen. Iets minder vaak worden de volgende redenen genoemd: voor de rust, de natuur, om te fietsen, te picknicken, te barbecueën of te zonnen, of voor waterrecreatie.
Ruim drie kwart van de bewoners die recreatiegebieden bezoeken, maakt wel eens gebruik van een horecagelegenheid in een recreatiegebied. Van andersoortige voorzieningen in recreatiegebieden wordt minder vaak gebruikgemaakt.

Winkelen
Vier op de vijf van de bewoners van de zestien gemeenten heeft het afgelopen jaar in de regio buiten de eigen woongemeente niet-dagelijkse boodschappen gedaan.
Rotterdam trok het afgelopen jaar het meeste winkelde publiek uit de regio. Naar Rotterdam kwamen ruim een half miljoen bewoners van de andere vijftien gemeenten om te winkelen. Den Haag, Delft en Rijswijk trokken elk enkele honderdduizenden bewoners van de andere gemeenten. Verder zijn winkels in Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Leidschendam-Voorburg, Schiedam, Spijkenisse en Zoetermeer door meer dan honderdduizend regiobewoners bezocht.

De winkels in Den Haag trekken relatief veel bewoners uit het noordelijk deel van de regio aan (bijvoorbeeld uit Zoetermeer of Pijnacker-Nootdorp), terwijl Rotterdam kan rekenen op relatief veel winkelend publiek uit de buurgemeenten. Daarnaast is er veel verkeer tussen Rotterdam en Den Haag: een kwart tot een derde van de regiobewoners die in Rotterdam winkelen, komt uit Den Haag, en omgekeerd. Het winkelend publiek in Delft is vooral afkomstig uit Den Haag, daarnaast ook uit Rotterdam en Zoetermeer. In Rijswijk vormen Hagenaars ruim de helft van het winkelpubliek uit de regio.

Bijna vier op de vijf van de bewoners die buiten hun woonplaats niet-dagelijkse boodschappen doen, gebruikt hiervoor (onder meer) de auto. Ruim de helft gebruikt het openbaar vervoer.

Het leuk vinden om in verschillende gemeenten te winkelen is de voornaamste reden voor bewoners om niet alleen in de eigen gemeente te winkelen. Andere redenen worden aanmerkelijk minder vaak genoemd.

Werk
Bijna twee op de vijf werkende bewoners van de zestien bij het onderzoek betrokken gemeenten werkt in de regio maar niet in de eigen woongemeente.
In Rotterdam is het aantal werkenden dat in één van de vijftien andere gemeenten woont het grootst: 130 duizend. Den Haag, Delft, Rijswijk en Zoetermeer volgen met respectievelijk 83, 51, 31 en 30 duizend werkenden uit de andere gemeenten. In Capelle aan den IJssel, Leidschendam-Voorburg en Schiedam werken elk rond de 25 duizend bewoners van de andere gemeenten.

Van de metropoolbewoners die niet in Den Haag wonen maar er wel werken, komt ongeveer een derde uit Zoetermeer/Pijnacker-Nootdorp, een kwart uit Rotterdam en een kwart uit Delft/Rijswijk. Rotterdam trekt relatief veel werkenden uit de omliggende gemeenten. De metropool-bewoners die in Delft werken maar er niet wonen, komen voor tweevijfde uit Den Haag en voor een kwart uit Rotterdam.
Bewoners die in een andere gemeente werken gebruiken vaak de auto (zeven op de tien) en/of het openbaar vervoer (twee vijfde deel) om naar het werk te reizen. Drie op de tien gaat te voet, met de fiets, met de scooter of met de bromfiets naar het werk.

Bijna de helft van de bewoners die buiten hun woonplaats werken, doen dit omdat zij het werk leuk vinden. En bijna een derde omdat zij in hun eigen gemeente geen (passend) werk konden vinden. Verplaatsing van werk, verhuizen of andere redenen zijn minder van belang.

Stedelijke concentratie
Uit het onderzoek blijkt dat vooral de gemeenten Delft, Den Haag en Rotterdam veel bezoekers en werkenden uit andere gemeenten in de regio trekken. Dit komt doordat het hier om grote verstedelijkte gemeenten gaat die (redelijk) centraal in de regio liggen en over grote concentraties van voorzieningen en werkgelegenheid beschikken. Andere grotere gemeenten hebben minder aantrekkingskracht op de regio omdat ze minder centraal liggen (Zoetermeer) of geen grote kernen met bijbehorend voorzieningenniveau hebben (Westland). Deels zijn de verschillen in aantrekkingskracht tussen gemeenten ook te verklaren door de beperkingen van het onderzoek: van bijvoorbeeld Zoetermeer hebben twee van de vier aangrenzende gemeenten niet aan de enquête meegedaan, waardoor relatief veel potentieel bezoek aan Zoetermeer vanuit de buurgemeenten buiten beschouwing blijft.
Van de drie gemeenten met de meeste aantrekkingskracht op de regio, ligt Delft het meest centraal. Dit verklaart waarom Delft zo opvallend veel bezoekers uit andere gemeenten in de regio trekt, ook in verhouding tot Den Haag of Rotterdam. Delft ligt precies tussen Den Haag en Rotterdam en heeft daarmee een groot potentieel aan bezoekers uit nabijgelegen gemeenten in de regio.

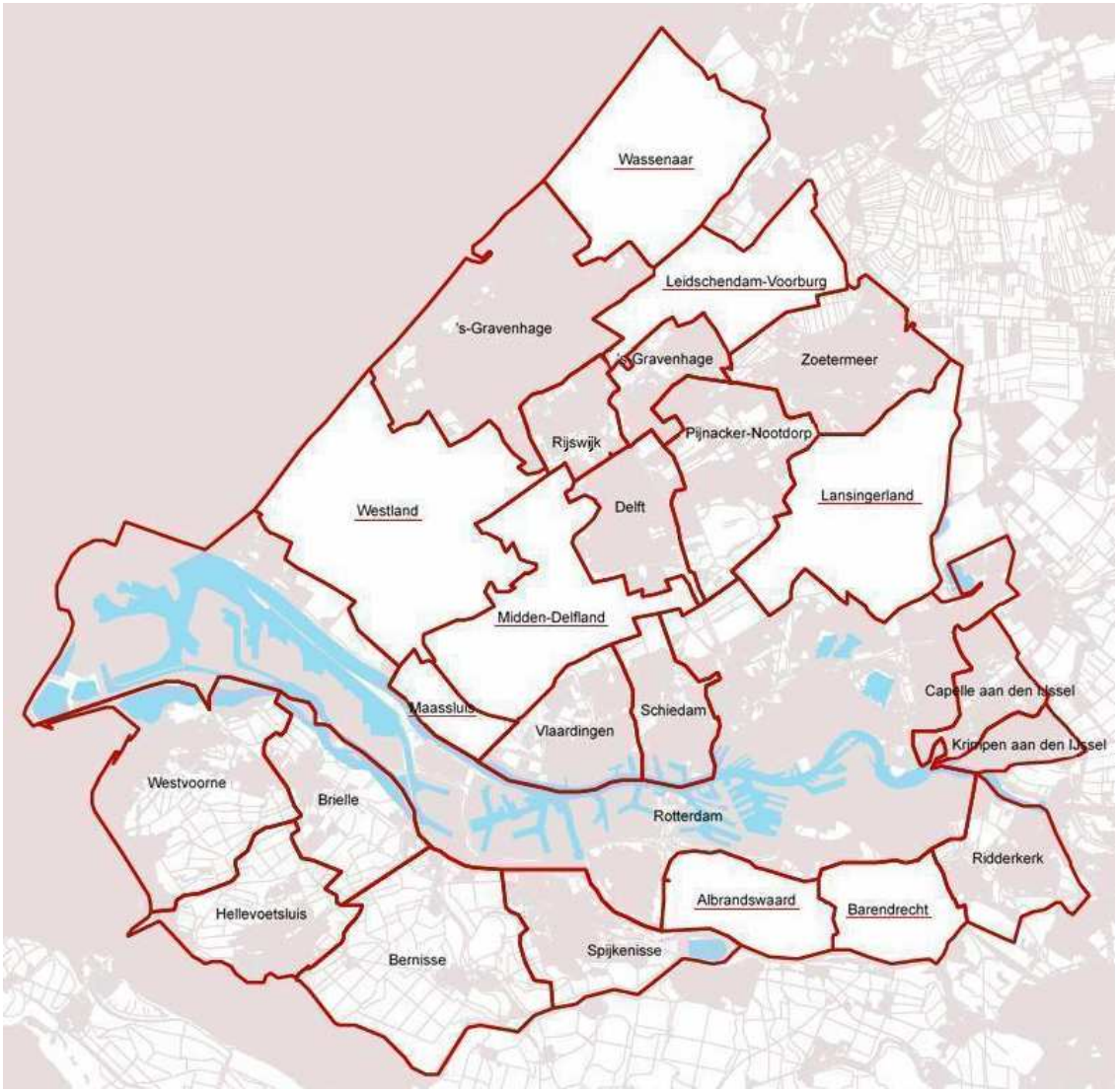
1 Inleiding

Samenwerken in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag krijgt steeds meer vorm. Binnen de regio bundelen de 24 gemeenten hun krachten om de internationale concurrentiepositie van de regio te versterken.
Ook op onderzoeksgebied komt samenwerking op gang. In 2010 werd door Rotterdam en Den Haag gezamenlijk een eerste onderzoek op het gebied van voorzieningen uitgevoerd en was de ONOR-conferentie[1] gewijd aan de metropoolregio. Het voor u liggende onderzoek naar voorzieningen is uitgevoerd door 16 gemeenten van de regio.
Het onderzoek gaat vooral over voorzieningenbezoek van regiobewoners in regiogemeenten buiten de eigen woonplaats. Aan de orde komt waarom bewoners voorzieningen in andere gemeenten bezoeken en van welke vervoermiddelen zij bij deze bezoeken gebruik maken om door de regio te reizen. Of het nu gaat om uitgaan, bezoek aan cultuurvoorzieningen, sportvoorzieningen, winkelen of werk, gevraagd is aan bewoners wat zij waar doen in de regio, waarom en van welke vervoermiddelen zij gebruik maken.
Het onderzoek geeft inzicht in waar in de regio welke voorzieningen populair zijn onder bewoners. Er kunnen verschillende kanttekeningen bij het onderzoek worden geplaatst, bijvoorbeeld dat een derde van de gemeenten in de regio niet aan het onderzoek heeft deelgenomen en dat mensen die buiten de regio wonen en de regio bezoeken buiten beschouwing blijven. Toch levert het onderzoek waardevolle informatie aan voor de vraag waar samenwerking tussen de gemeenten in de metropoolregio het meest loont.
Een andere waardevolle bijdrage is de samenwerking op onderzoeksgebied tussen de gemeenten in de regio. Deze samenwerking staat nu in de kinderschoenen en kan uitbloeien tot volwaardige samenwerking tussen de gemeenten.

1.1 Deelnemende gemeenten

De metropoolregio bestaat uit 24 gemeenten met tezamen twee en een kwart miljoen inwoners. Alle 24 gemeenten zijn uitgenodigd om aan het onderzoek deel te nemen. Zestien gemeenten hebben dit kunnen doen. In de volgende kaart is te zien welke gemeenten wel en niet meededen (de laatste groep gemeenten is rood onderstreept en heeft een witte achtergrond).
Aan het onderzoek hebben de twee grote gemeenten en twaalf middelgrote en kleinere gemeente in de metropoolregio meegedaan. De grote en middelgrote gemeenten beschikken veelal over een (kleine) onderzoeksafdeling of zijn gewend om onderzoek vanuit de eigen organisatie aan te sturen. Voor de andere gemeenten is het uitvoeren van onderzoek niet altijd een vanzelfsprekendheid. Daarom is het al bijzonder dat een deel van deze gemeenten de stap hebben genomen om mee te doen.
De acht gemeenten die niet meededen, hebben zo hun eigen redenen om dit (nog) niet te doen. Zo is de communicatie over de Metropoolregio Rotterdam Den Haag naar de bewoners toe nog in de beginfase of was het organiseren van het veldwerk van onderzoek binnen de eigen gemeente een te grote opgave. Een laatste reden is de nog geringe betrokkenheid van sommige gemeenten bij de Metropoolregio.

[1] Overleg Netwerk Onderzoek Rotterdam (ONOR)

1.2 Veldwerk

Voor het onderzoek is in overleg met de betrokken gemeenten een vragenlijst opgesteld (zie bijlage). De intentie was digitale bewonerspanels van de gemeenten te benutten om het veldwerk van het onderzoek met niet al te hoge kosten voor de gemeenten te laten verlopen. Gebleken is dat slechts een deel van de gemeenten beschikt over een digitaal bewonerspanel en ook dat niet elk panel geschikt is voor algemeen onderzoek onder bewoners. Uiteindelijk is gebruik gemaakt van de digitale bewonerspanels van de gemeenten Capelle aan den IJssel, Den Haag, Zoetermeer, Delft, Schiedam, Vlaardingen en Rotterdam.
De respons op de vragenlijst is bij deze panels verschillend, ook al omdat dit afhankelijk is van hoe met panels wordt omgegaan. Bijvoorbeeld voor het verwijderen van panelleden die meer keren niet meededen aan een onderzoek zijn geen vuistregels. Beheerders van panels gaan hier verschillend mee om. Dit is reden waarom de respons van digitale panels onderling niet goed vergelijkbaar is. Wel hebben degenen die de panels onderhouden, gemerkt dat de vragenlijst door een deel van panelleden als langer en complexer wordt ervaren dan wat men gewend is. De aantallen panelleden die meededen aan het onderzoek, zijn te vinden in de volgende paragraaf.

De gemeenten die geen bewonerspanel konden inzetten, hebben een steekproef van bewoners in de leeftijdsgroep 18 tot en met 80 jaar uit het eigen bevolkingsbestand getrokken. Deze aantallen varieerden van 750 tot 1200 personen. De bewoners zijn benaderd met een brief waarin zij zijn gevraagd de vragenlijst via internet in te vullen. Met de in de brief vermelde gebruikersnaam en wachtwoord zijn de bewoners uit de steekproef in de gelegenheid gesteld zich in te loggen via de website van de eigen gemeente en de vragenlijst in te vullen.
Een overzicht van aantallen bewoners die meededen aan het onderzoek alsmede de respons per gemeente is te vinden in de volgende paragraaf.
Het veldwerk voor het onderzoek is uitgevoerd van eind januari tot eind februari 2012.

1.3 Respons

De volgende tabel toont per gemeente het aantal bewoners dat de enquête volledig heeft ingevuld. Daarnaast is van de gemeenten die een steekproef uit de bevolking hebben getrokken weergeven hoeveel bewoners zijn uitgenodigd en welk deel van deze bewoners de enquête heeft ingevuld. Van de gemeenten die een panel hebben gebruikt, is het aantal uitgenodigde bewoners en het responspercentage niet opgenomen, omdat dit bij panels onderling niet goed vergelijkbaar is.

Tabel 2-1 Respons per gemeente

Gemeente	Bewoners uitgenodigd	Respons*	Percentage
Bernisse	750	250	33%
Brielle	1.000	132	13%
Capelle a/d IJssel		195	
Delft		1.306	
Den Haag		707	
Hellevloetsluis	1.000	226	23%
Krimpen a/d IJssel	1.000	265	27%
Pijnacker-Nootdorp	1.000	199	20%
Ridderkerk	1.000	191	19%
Rijswijk	1.000	185	19%
Rotterdam		1.053	
Schiedam		412	
Spijkenisse	1.200	306	26%
Vlaardingen		625	
Westvoorne	1.000	236	24%
Zoetermeer		690	
Totaal		6.978	

* Het betreft alleen de aantallen volledig ingevulde vragenlijsten.

De respons op steekproefonderzoek waarbij de respondent schriftelijk wordt uitgenodigd om een internetvragenlijst in te vullen, schommelt in het algemeen tussen de 20 en 30 procent. De respons bij dit onderzoek is wisselend: de respons varieert van 13 tot 33 procent.
De resultaten van het onderzoek hebben betrekking op bewoners van 18 tot en met 80 jaar uit bovengenoemde gemeenten. In totaal wonen in deze 16 gemeenten 1.432.116 personen van 18 tot en met 80 jaar (voorlopige cijfers CBS over 1-1-2012). Deze bewoners worden dus vertegenwoordigd door 6.978 respondenten.

1.4 Weging

Sommige groepen bewoners zijn in de onderzoeksresultaten ondervertegenwoordigd in verhouding tot hun aandeel binnen de totale bevolking van de 16 gemeenten. Dit geldt bijvoorbeeld voor 18 tot 35 jarigen uit Den Haag en Rotterdam. Deze groepen omvatten respectievelijk 9 procent en 12 procent van de bevolking van de 16 gemeenten, terwijl zij elk slechts 2 procent van de 6.978 respondenten vormen. Andersom zijn bijvoorbeeld inwoners van Bernisse en Westvoorne relatief sterk oververtegenwoordigd in de respons. Overigens is het logisch dat vooral de bewoners van de grote steden zijn ondervertegenwoordiging; daar wonen in verhouding tot de andere gemeenten zoveel mensen, dat voor evenredig onderzoek tienduizenden bewoners van Den Haag en Rotterdam de vragenlijst hadden moeten invullen. Om voor de onevenredige respons te corrigeren, en daarmee de representativiteit van de onderzoeksresultaten te vergroten, is statistische weging toegepast. Weging houdt in dat de antwoorden van respondenten uit ondervertegenwoordigde groepen (zoals jongeren uit Rotterdam en Den Haag) een extra zwaar gewicht meekrijgen in de resultaten. De antwoorden van respondenten uit oververtegenwoordigde groepen (zoals inwoners van Bernisse en Westvoorne) tellen juist minder zwaar mee in de resultaten.
De onderzoeksresultaten zijn gewogen naar inwoneraantal per gemeente en leeftijd per gemeente. Hierbij is uitgegaan van drie leeftijdsgroepen: 18 tot en met 34 jaar, 35 tot en met 54 jaar en 55 tot en met 80 jaar. Hierdoor zijn alle 16 gemeenten en daarbinnen de groepen jongeren, bewoners van middelbare leeftijd en senioren naar rato vertegenwoordigd in het onderzoek.

1.5 Betrouwbaarheid

De in het rapport genoemde percentages en aantallen zijn schattingen. Ze geven een *indicatie* van bijvoorbeeld het aantal bewoners dat voorstellingen bezoekt of het percentage bewoners dat met de auto naar het werk reist. Omdat het gaat om steekproefonderzoek gelden voor alle aantallen en percentages betrouwbaarheidsmarges. Als het rapport bijvoorbeeld stelt dat 80 procent van de bewoners een voorziening bezoekt, mag worden aangenomen dat een ruime meerderheid die voorziening bezoekt, maar het werkelijke percentage kan ook 75 procent of 85 procent zijn.
Het is niet mogelijk om voor de enquêteresultaten exacte betrouwbaarheidsmarges te berekenen, omdat er geen sprake is van een “zuivere” steekproef uit de populatie. Zo is bijvoorbeeld onduidelijk hoe representatief de verschillende panels zijn voor de bewoners die zij vertegenwoordigen en is niet na te gaan welk effect het gebruik van de verschillende panels heeft op de uitkomsten van het onderzoek.
Een deel van de tabellen in het rapport bevat bezoekersaantallen. Deze aantallen zijn berekend door aantallen respondenten op te hogen naar de aantallen bewoners van dezelfde gemeente en leeftijdsgroep die zij vertegenwoordigen. Bijvoorbeeld: heeft een gemeente 50.000 bewoners van 18 tot en met 34 jaar, waarvan er 500 de vragenlijst hebben ingevuld, dan telt elk van die 500 respondenten voor 100 bewoners.
Dat acht gemeenten in de metropoolregio niet aan het onderzoek hebben deelgenomen, is belangrijk voor de interpretatie van de enquêteresultaten. Door het ontbreken van de acht gemeenten is 17 procent van de bevolking van de Metropoolregio niet in het onderzoek vertegenwoordigd en ontstaat geen volledig beeld van het bezoek van regiobewoners aan voorzieningen in de regio. Het ontbreken van de acht gemeenten heeft op sommige onderzoeksresultaten meer invloed dan op andere, mede omdat de ontbrekende gemeenten niet evenredig over de regio verspreid zijn. Bijvoorbeeld: slechts twee van de vier gemeenten

die binnen de regio aan Zoetermeer grenzen hebben aan de enquête meegedaan, zodat relatief veel bezoek vanuit buurgemeenten aan Zoetermeer buiten beschouwing blijft. Bij Delft speelt dit veel minder, omdat vier van de vijf gemeenten die aan Delft grenzen hebben meegedaan. Dit verklaart mede waarom Delft in het onderzoek opvallend goed 'scoort' als het om bezoekersaantallen gaat. Ook bij Den Haag en Rotterdam blijft relatief veel potentieel bezoek uit buurgemeenten buiten beschouwing. Bij Den Haag hebben drie aangrenzende gemeenten niet meegedaan, In deze ontbrekende gemeenten woont twee vijfde deel van alle bewoners van Haagse buurgemeenten. In de zes ontbrekende gemeenten die aan Rotterdam grenzen woont ongeveer een derde van alle bewoners van Rotterdamse buurgemeenten.

1.6 Leeswijzer

De resultaten van het onderzoek komen aan de orde in hoofdstuk 2 tot en met 6. Deze hoofdstukken gaan achtereenvolgens over cultuur en uitgaan (hoofdstuk 2), sport (hoofdstuk 3), recreatie (hoofdstuk 4), winkelen (hoofdstuk 5) en werk (hoofdstuk 6). De resultaten zijn weergegeven in figuren, tabellen en kaarten.
De hoofdstukken hebben grofweg dezelfde opbouw. Eerst wordt besproken welk deel van de bewoners bepaalde voorzieningen bezoekt of in welke gemeenten bewoners werken. Daarbij wordt ook ingegaan op de frequentie van bezoek en op de mate waarin buiten de eigen gemeente in andere gemeenten in de regio bezoeken worden afgelegd. In tabellen over bezoeken aan andere gemeenten zijn ook de acht gemeenten die niet aan de enquête hebben meegedaan opgenomen. Van die gemeenten kan immers wel worden bepaald hoeveel bewoners van de andere zestien gemeenten er bezoeken hebben afgelegd.
Vervolgens wordt besproken welke vervoermiddelen bewoners gebruiken om naar voorzieningen in andere gemeenten te reizen. Ten slotte komt aan de orde waarom bewoners die in andere gemeenten dan hun eigen woongemeente voorzieningen bezoeken.

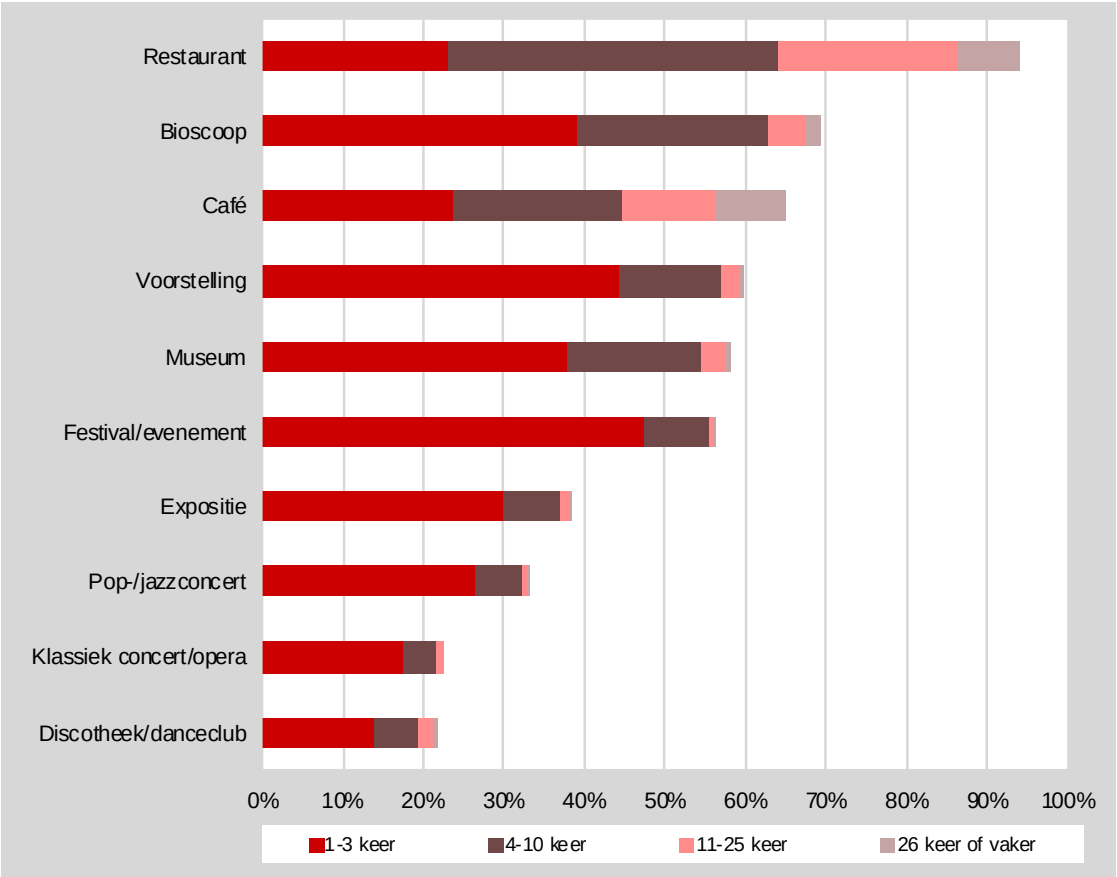
2 Cultuur en uitgaan

In dit hoofdstuk komt het gebruik van cultuurvoorzieningen en uitgaansgelegenheden door bewoners van de regio aan bod.

2.1 Bezoek aan cultuurvoorzieningen en uitgaansgelegenheden

Figuur 2-1 toont van verschillende typen cultuurvoorzieningen en uitgaansgelegenheden de percentages bewoners die deze voorzieningen het afgelopen jaar hebben bezocht. Het kan gaan om bezoek in de eigen gemeente of in andere gemeenten. In de figuur is ook weergegeven hoe vaak bewoners de verschillende typen voorzieningen het afgelopen jaar hebben bezocht.

Figuur 2-1 Percentage bewoners dat cultuurvoorzieningen en uitgaans-gelegenheden bezoekt naar aantal keer in het afgelopen jaar

Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012

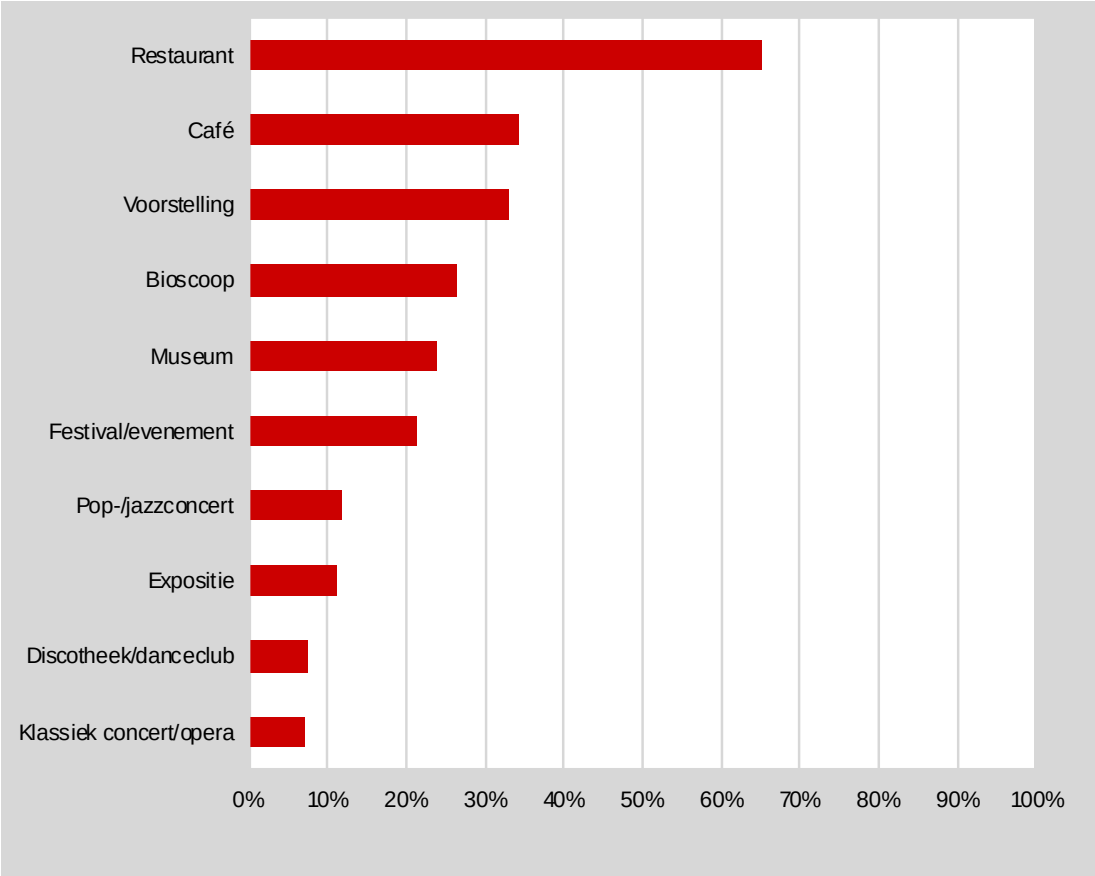
Bijna alle bewoners hebben één of meer restaurants bezocht. Voorstellingen (toneel, cabaret, musical, enz.), festivals/ evenementen, cafés, bioscopen en musea zijn elk door 56 procent tot 69 procent van de bewoners bezocht. Klassieke concerten/opera's, pop-/jazzconcerten, discotheken/danceclubs en exposities hebben een beperkter bereik met 22 procent tot 39 procent bezoekers.

Een aantal cultuurvoorzieningen en uitgaansgelegenheden is door relatief veel bewoners vier keer of vaker in het afgelopen jaar bezocht. Het gaat daarbij vooral om restaurants, cafés en bioscopen. Slechts weinig bewoners bezoeken vaker dan drie keer per jaar een klassiek concert of een popconcert. Onder deze concertbezoekers, klassiek of pop, is het aandeel frequente bezoekers (vier keer of vaker) relatief klein. Binnen de groep discobezoekers is het aandeel frequente bezoekers verhoudingsgewijs groter.

2.2 Bezoek aan voorzieningen in andere gemeenten

Bewoners bezoeken cultuurvoorstellingen en uitgaansgelegenheden in de eigen woonplaats en daarbuiten. Figuur 2-2 toont welk deel van de bewoners het afgelopen jaar cultuurvoorzieningen en uitgaansgelegenheden heeft bezocht buiten de eigen gemeente in één of meer van de 23 andere gemeenten in de regio. Het betreft hier zowel bewoners die een enkele keer buiten hun gemeente een bezoek hebben afgelegd als bewoners die dit regelmatig doen. In de vorige paragraaf is te lezen dat bijvoorbeeld restaurants meestal frequenter worden bezocht dan festivals.
Het aandeel bewoners dat in een andere gemeente een voorziening of uitgaansgelegenheid heeft bezocht, is het grootst als het gaat om restaurants (65 procent), cafés (34 procent) en voorstellingen (33 procent).

Figuur 2-2 Bezoek aan cultuurvoorzieningen en uitgaansgelegenheden buiten de eigen woonplaats in andere gemeenten in de regio

Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012

Tabel 2-1 toont per gemeente in de regio de aantallen bezoekers van cultuurvoorzieningen en uitgaansgelegenheden uit andere gemeenten. Het gaat om bezoekers uit de zestien gemeenten die aan de enquête hebben meegedaan, uitgezonderd bezoekers uit de eigen gemeente. Bijvoorbeeld: van de zestien gemeenten die aan de enquête hebben deelgenomen, hebben in totaal 25 duizend bewoners het afgelopen jaar restaurants in Albrandswaard bezocht. En van diezelfde zestien gemeenten exclusief Den Haag hebben 168 duizend bewoners voorstellingen in Den Haag bezocht.

Tabel 2-1 Per gemeente in de regio: aantal bezoekers van cultuurvoorzieningen en uitgaansgelegenheden uit andere gemeenten (aantal x 1.000)*

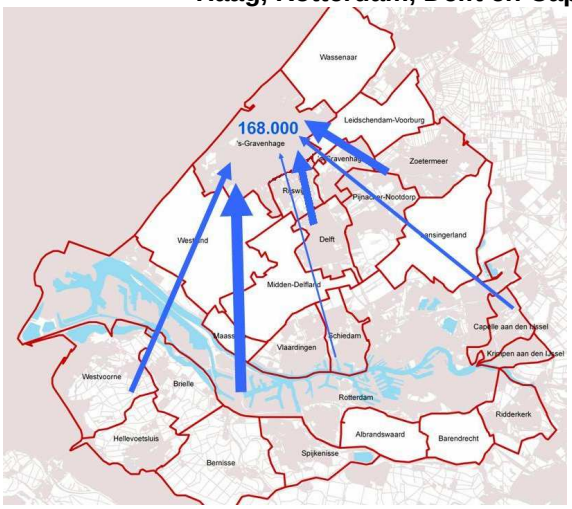
	Voorstelling	Klassiek concert / opera	Pop- / Jazzconcert	Festival / evenement	Discotheek / danceclub	Restaurant	Café	Bioscoop	Museum	Expositie
Albrandswaard	4	1	1	3	-	25	9	2	2	2
Barendrecht	24	3	3	6	1	65	19	3	2	4
Bernisse	2	2	1	8	-	19	5	1	1	2
Brielle	9	2	4	22	3	50	20	2	8	4
Capelle a/d IJssel	43	4	5	11	2	79	23	4	3	3
Delft	83	13	18	50	13	264	156	85	84	25
Den Haag	168	30	44	89	29	316	170	97	142	51
Hellevoetsluis	12	2	3	15	2	34	15	10	5	3
Krimpen a/d IJssel	6	2	1	4	-	22	4	1	4	1
Lansingerland	3	1	1	2	-	16	6	1	2	2
Leidschendam-Voorburg	17	2	5	10	-	89	27	1	5	7
Maassluis	11	3	2	11	2	26	14	1	7	4
Midden-Delfland	5	2	1	6	-	22	15	2	4	3
Pijnacker-Nootdorp	5	2	1	6	3	39	11	1	1	1
Ridderkerk	3	1	1	4	-	28	8	1	1	2
Rijswijk	41	5	7	18	2	94	34	1	9	10
Rotterdam	202	54	98	141	69	393	201	194	179	70
Schiedam	39	4	7	29	2	72	42	5	38	18
Spijkenisse	22	1	4	11	4	60	18	53	5	3
Vlaardingen	24	3	5	16	3	53	25	1	4	3
Wassenaar	12	2	1	3	-	38	16	1	5	4
Westland	14	2	4	12	2	49	19	3	5	4
Westvoorne	4	2	1	6	-	23	8	1	2	4
Zoetermeer	35	5	13	8	6	75	22	18	3	5

Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012 * Waar minder dan 5 respondenten een voorziening hebben bezocht, is het aantal niet opgenomen (in plaats daarvan staat er een streepje).

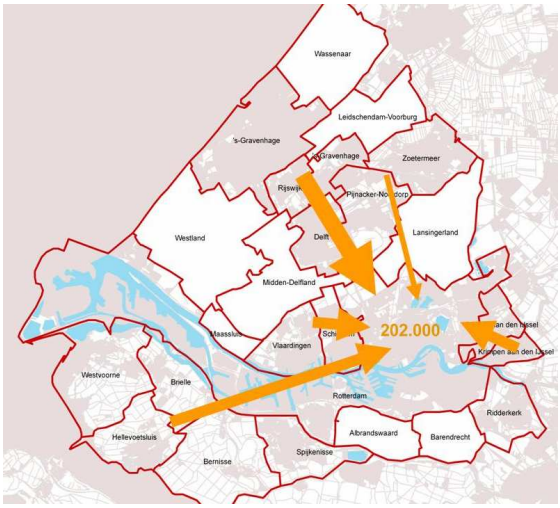
De grootste aantallen bezoekers zijn zonder uitzondering te vinden bij Delft, Den Haag en Rotterdam. Een verklaring hiervoor is ongetwijfeld de omvang van het aanbod van cultuur-voorzieningen en uitgaansgelegenheden in deze gemeenten. Daarnaast kan ligging (en bereikbaarheid) een rol spelen. Dat een middelgrote gemeente als Zoetermeer relatief weinig bezoekers uit andere gemeenten in de regio trekt, komt mede doordat Zoetermeer minder centraal in de regio ligt dan bijvoorbeeld Delft.

In kaart is gebracht waar uit de regio de bezoekers van cultuurvoorzieningen en uitgaansgelegenheden in Den Haag, Rotterdam en Delft vandaan komen. De pijlen geven bewoners van de zestien gemeenten weer die buiten hun woongemeente voorstellingen, festivals/evenementen, restaurants en musea bezoeken. Bijvoorbeeld bewoners van Rotterdam die in Den Haag restaurants bezoeken. Hoe dikker de pijl, hoe groter deel bezoekers dat uit die *richting* van de metropoolregio afkomstig is.
De bezoekersaantallen van cultuurvoorzieningen en uitgaansgelegenheden zijn steeds het grootst bij de gemeenten Den Haag, Rotterdam en Delft. Per type voorziening is ook een vierde kaart opgenomen met de gemeente die op de vierde plek staat van meest bezochte gemeenten.

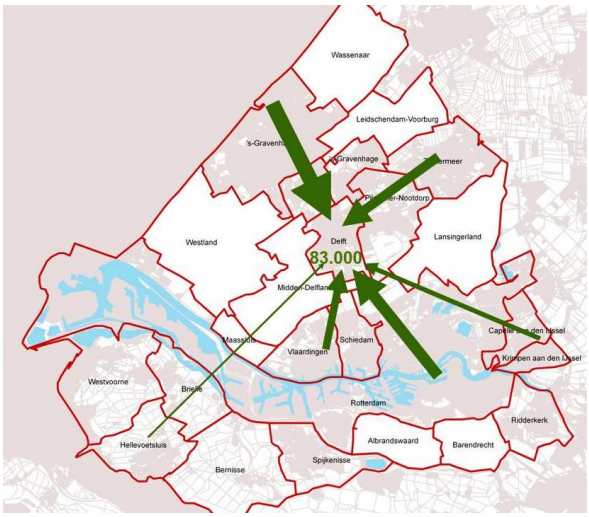
Kaart 2-1 Stromen voorstellingenbezoekers binnen de metropoolregio naar Den Haag, Rotterdam, Delft en Capelle aan den IJssel

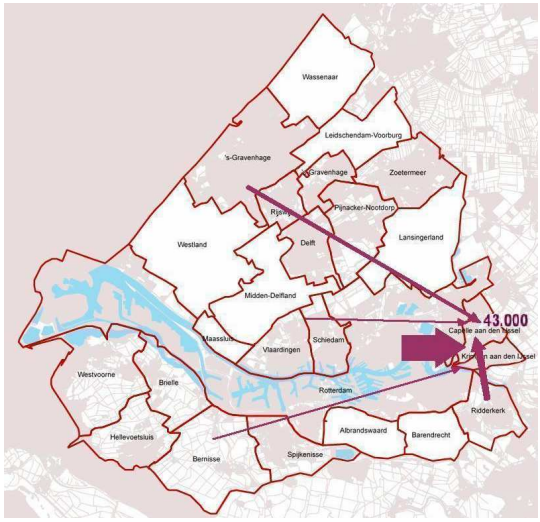
Den Haag

Rotterdam

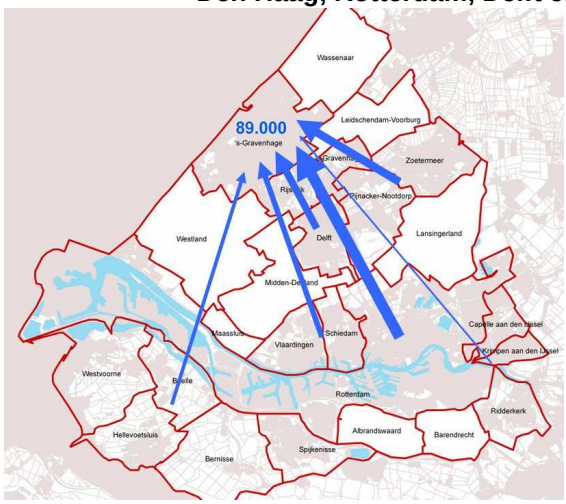
Delft

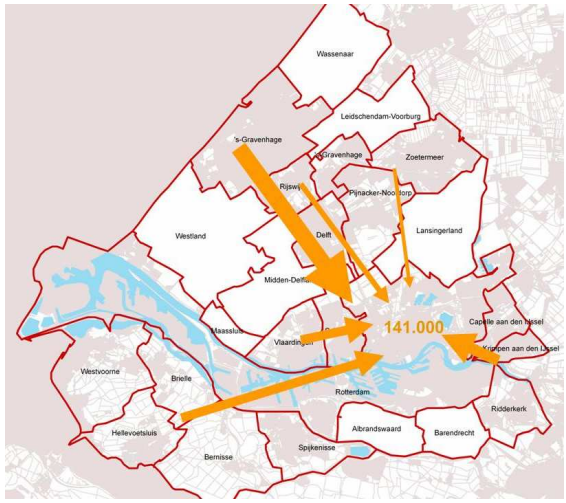
Capelle aan den IJssel

De eerste vier kaartjes geven een indruk van bezoekersstromen op het gebied van voorstellingen. Voorstellingen in Den Haag trekken jaarlijks ongeveer 168 duizend bewoners van de andere vijftien gemeenten die aan de enquête hebben deelgenomen. Van deze bewoners komt ruim een derde uit Rotterdam, een kwart uit Zoetermeer of Pijnacker-Nootdorp en één op de vijf uit Delft of Rijswijk.
De bewoners die vanuit de andere vijftien gemeenten voorstellingen in Rotterdam bezoeken, komen voor tweevijfde uit Den Haag, Delft of Rijswijk, en verder vooral uit de gemeenten rondom Rotterdam: een zesde komt uit Schiedam/Vlaardingen, een ongeveer even groot deel komt uit de gemeenten in het zuidwesten van de regio en nog eenzelfde aandeel woont in Capelle aan den IJssel/Krimpen aan den IJssel/Ridderkerk.
De bezoekers van voorstellingen in Delft die in andere metropoolgemeenten wonen, komen hoofdzakelijk uit Den Haag (55 procent) of Rotterdam (25 procent).
Voorstellingen in Capelle aan den IJssel trekken veel bewoners van Rotterdam (72 procent van alle bezoekers die uit de andere regiogemeenten voorstellingen in Capelle aan den IJssel bezoeken).

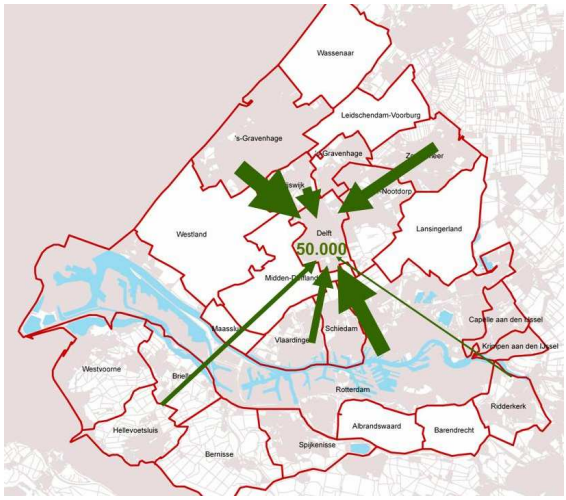
Kaart 2-2 Stromen festival-/evenementenbezoekers binnen de metropoolregio naar Den Haag, Rotterdam, Delft en Schiedam

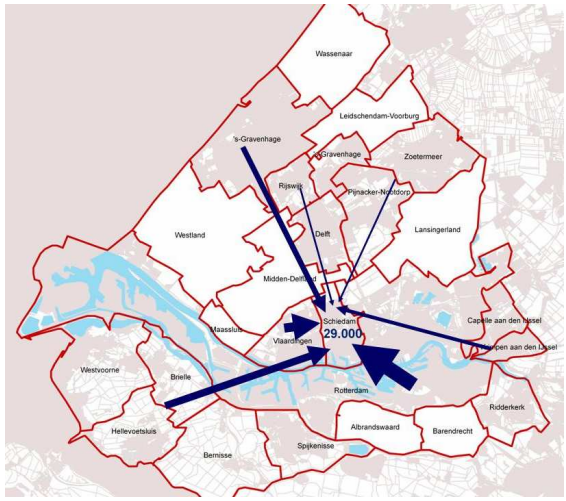
Den Haag

Rotterdam

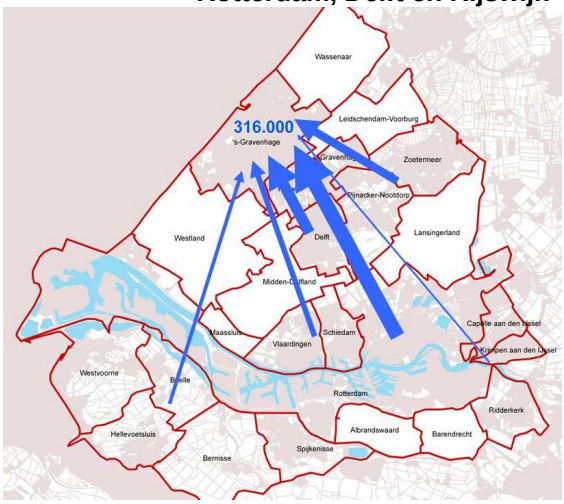
Delft

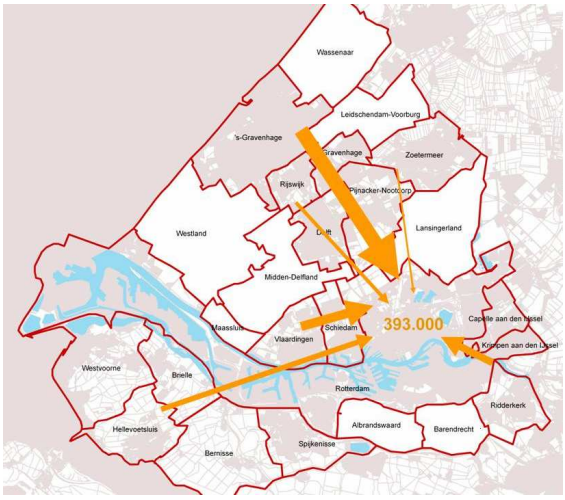
Schiedam

De bewoners die vanuit andere gemeenten in de regio festivals en evenementen in Den Haag bezoeken, komen voor een derde uit Rotterdam. Daarnaast komt een kwart uit Zoetermeer/Pijnacker-Nootdorp en een kwart uit Delft/Rijswijk.
Bezoekers van festivals en evenementen in Rotterdam die elders in de regio wonen, komen voornamelijk uit Den Haag (één op de vier), Schiedam/Vlaardingen (één op de zes), de gemeenten ten zuidwesten van Rotterdam (één op de vijf) of de gemeenten ten oosten van de stad (één op de vier).
Delft trekt met voorstellingen veel bezoekers uit Den Haag (ruim tweevijfde van alle bezoekers) en Rotterdam (circa een kwart).
Schiedamse festivals en evenementen kunnen wat betreft bezoek uit andere gemeenten vooral rekenen op Rotterdammers (60 procent) en bewoners van Vlaardingen (17 procent).

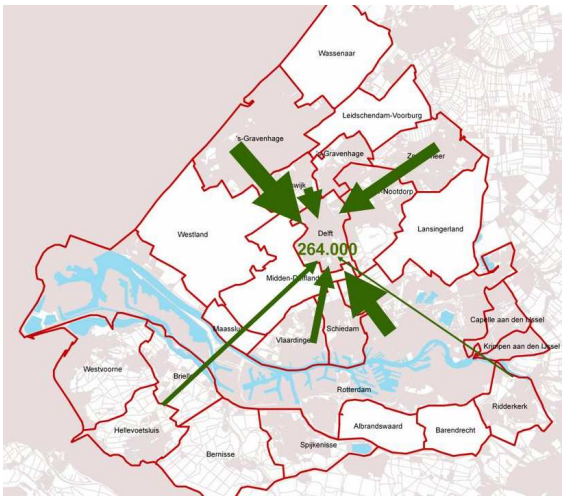
Kaart 2-3 Stromen restaurantbezoekers binnen de metropoolregio naar Den Haag, Rotterdam, Delft en Rijswijk

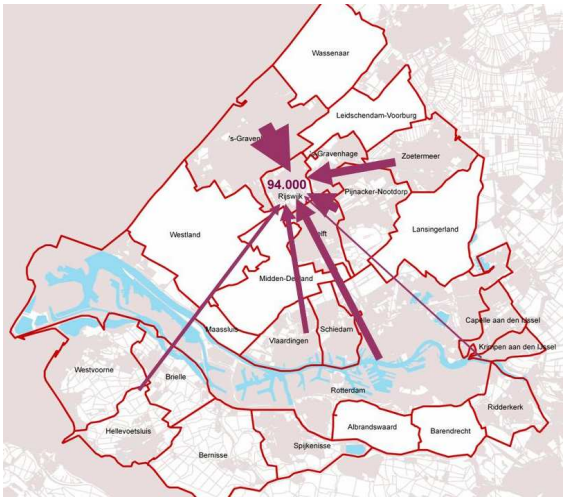
Den Haag

Rotterdam

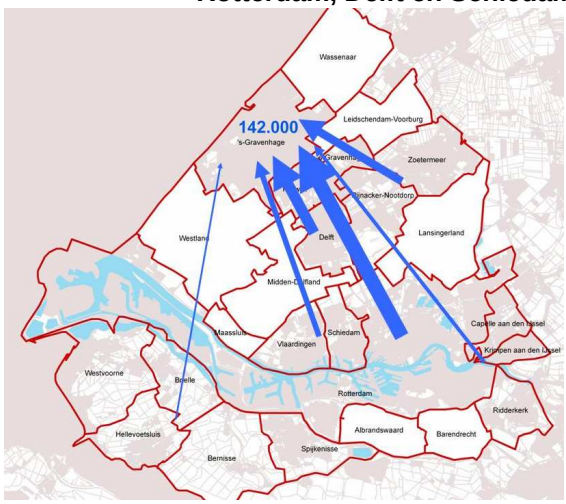
Delft

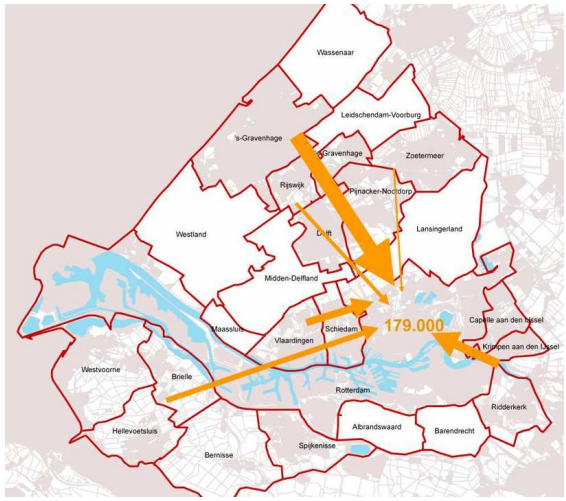
Rijswijk

Bezoekers van Haagse restaurants die in andere metropoolgemeenten wonen, komen voornamelijk uit Rotterdam (40 procent), Zoetermeer/Pijnacker-Nootdorp (25 procent) of Delft/Rijswijk (20 procent).
In Rotterdam worden restaurants veel bezocht door bewoners van Den Haag (32 procent) en de Rotterdamse randgemeenten (50 procent). De laatste groep is ongeveer gelijk verdeeld in bewoners van de noordelijk randgemeenten (Schiedam/Vlaardingen), oostelijke randgemeenten (Capelle/Krimpen/Ridderkerk) en zuidwestelijke randgemeenten (Bernisse/Brielle/Hellevoetsluis/Spijkenisse/Westvoorne).
Delft en Rijswijk zijn wat betreft restaurantbezoek vooral in trek bij mensen uit Den Haag. Van de bewoners van andere metropoolgemeenten die in Delft/Rijswijk restaurants bezoeken, komt respectievelijk 46 procent en 72 procent uit Den Haag.

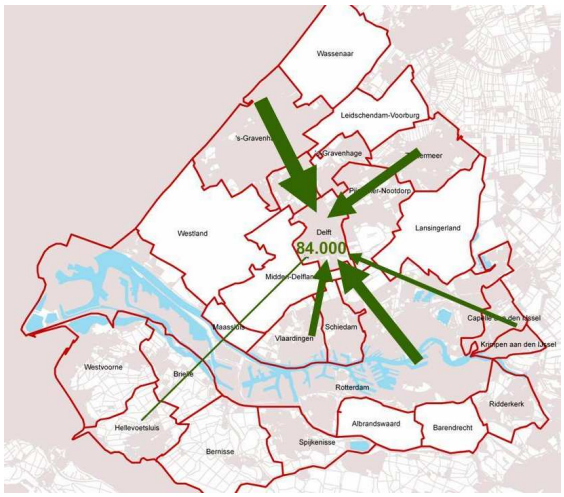
Kaart 2-4 Stromen museabezoekers binnen de metropoolregio naar Den Haag, Rotterdam, Delft en Schiedam

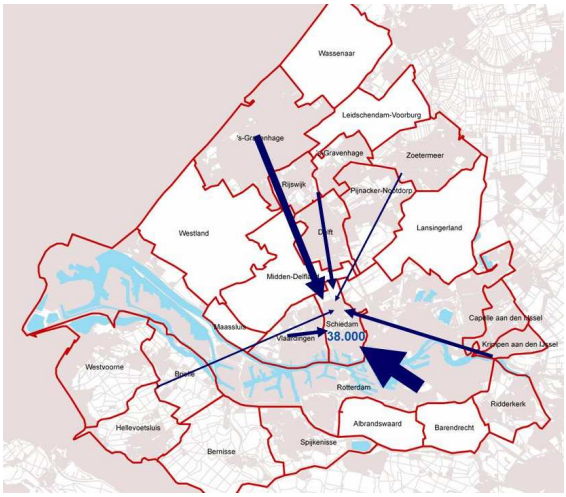
Den Haag

Rotterdam

Delft

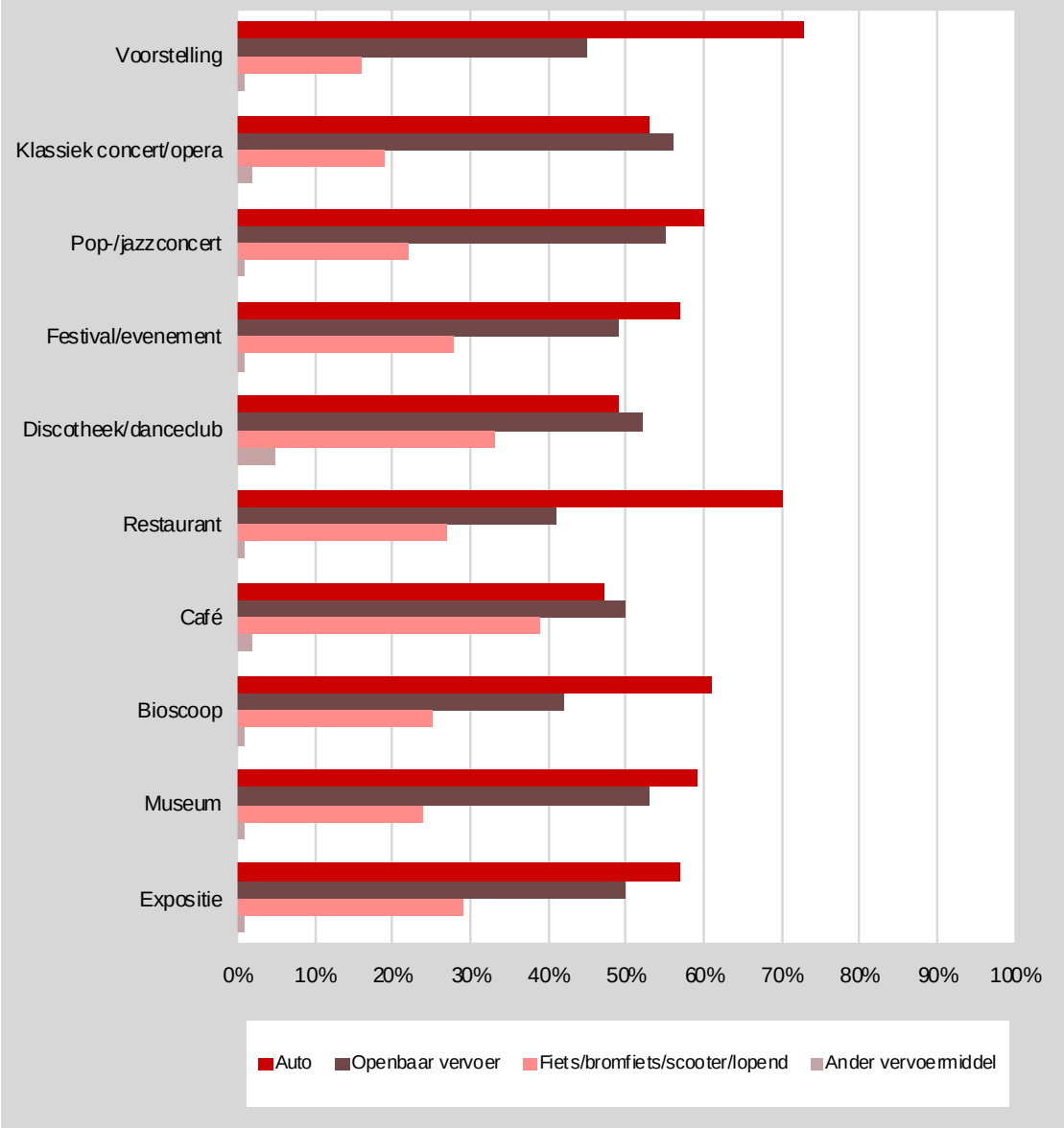
Schiedam

De bewoners van andere metropoolgemeenten die in Den Haag musea bezoeken, komen voor ruim een derde uit Rotterdam. Daarnaast komt ruim een kwart uit Delft/Rijswijk en een vijfde uit Zoetermeer of Pijnacker-Nootdorp.
Rotterdamse musea trekken veel bezoekers uit Den Haag (ongeveer een derde van de bezoekers uit de andere vijftien gemeenten die aan het onderzoek hebben meegedaan), Schiedam/Vlaardingen (15 procent) of de gemeenten Capelle aan den IJssel, Krimpen aan den IJssel en Ridderkerk (20 procent).
Delftse musea zijn vooral in trek bij Hagenaars, die bijna de helft van de bezoekers uit de andere gemeenten uitmaken. Rotterdammers vormen een kwart van de bezoekers.
Van Schiedamse musea woont de helft van de bezoekers van elders uit de regio in Rotterdam.

2.3 Vervoer naar voorzieningen buiten de woongemeente

Aan de bewoner is gevraagd welke vervoermiddelen worden gebruikt om culturele voorzieningen of uitgaansgelegenheden buiten de eigen woongemeente te bezoeken.

Figuur 2-3 Keuze vervoermiddel naar uitgaansgelegenheden en culturele voorzieningen buiten de woongemeente*

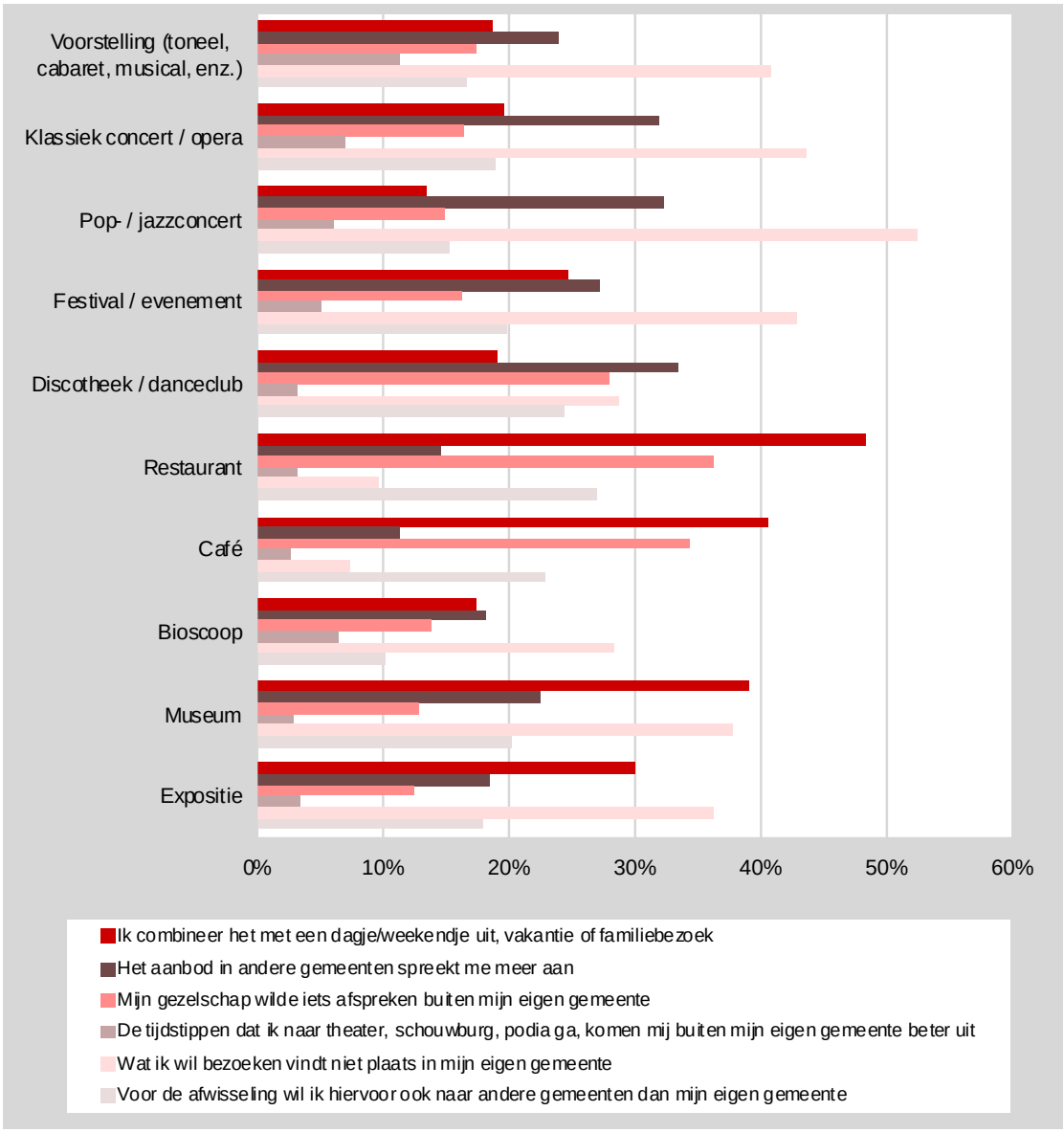
Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012 * Men mocht meer dan één vervoermiddel aangeven, De vervoermiddelen zijn geclusterd naar 'auto', 'openbaar vervoer', '(brom-)fiets/scooter/lopend' en ander vervoermiddel.

De auto is het vaakst het meest gebruikte vervoermiddel om culturele voorzieningen/uitgaans-gelegenheden te bezoeken. Dit geldt vooral voor voorstellingen, restaurants en bioscopen. Het openbaar vervoer komt op de eerste plaats bij bezoek aan klassieke concerten of opera's, discotheken en cafés.

2.4 Redenen om voorzieningen buiten de eigen gemeente te bezoeken

Aan de bewoners is gevraagd waarom cultuurvoorzieningen en/of uitgaansgelegenheden buiten de woongemeente zijn bezocht door hen redenen voor te leggen. De redenen zijn per type voorzieningen en uitgaansgelegenheden in de volgende figuur te zien. Hierbij zijn alleen de veel voorkomende redenen weergegeven. Andere redenen zijn onder meer: betere service, voorzieningen zijn al uitverkocht in de eigen gemeente, een voorziening in een andere gemeente is dicht(er)bij, of betere sfeer.

Figuur 2-4 Redenen om buiten de woongemeente uitgaansgelegenheden of culturele voorzieningen te bezoeken*

Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012 * Men mocht meer dan één antwoord geven.

De redenen van bewoners voor het bezoeken van cultuurvoorzieningen of uitgaans-gelegenheden buiten hun eigen gemeente verschillen sterk per voorziening. Bij voorstellingen, concerten, festivals en bioscopen is de voornaamste reden om deze buiten de eigen gemeente te bezoeken, dat wat men wil zien (het toneelstuk, de band, de film, enz.) niet in de eigen gemeente is te zien. Bezoeken aan restaurants en cafés in andere gemeenten van de metropoolregio worden veelal afgelegd in combinatie met een dagje of weekendje uit, vakantie of familiebezoek. Voor bezoek aan discotheken, musea en exposities in andere gemeenten is niet één dominante reden te onderscheiden.

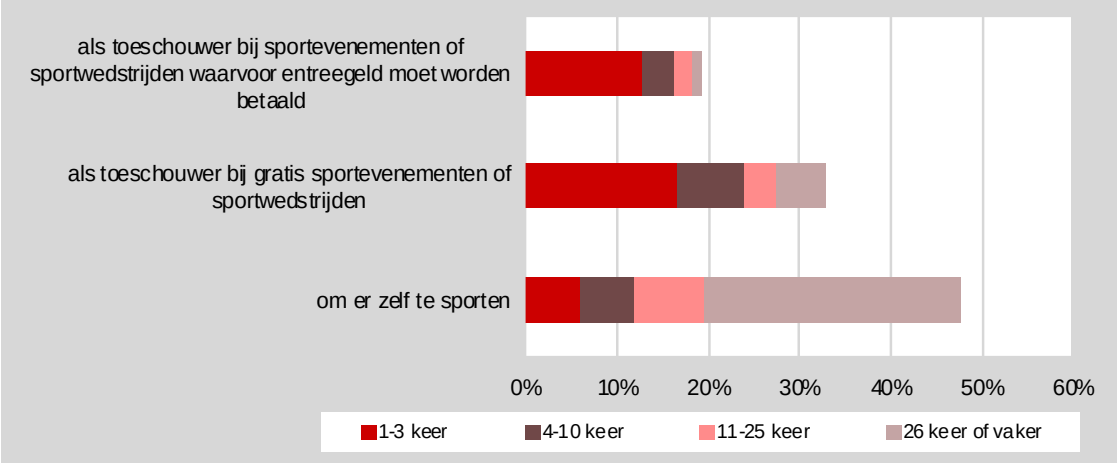
3 Sport

Bij sportvoorzieningen wordt een onderscheid gemaakt naar sportvoorzieningen die worden gebruikt om zelf te sport, sportevenementen/-wedstrijden waarvoor men een toegangsprijs betaald en sportevenementen/-wedstrijden die gratis toegankelijk zijn.

3.1 Bezoek aan sportvoorzieningen

Aan de bewoners van de zestien gemeenten is gevraagd of zij sportvoorzieningen bezoeken en hoe vaak zij dit het aflopen jaar hebben gedaan.

Figuur 3-1 Percentage bewoners dat de sportvoorzieningen bezoekt en hoe vaak zij dit het afgelopen jaar hebben gedaan

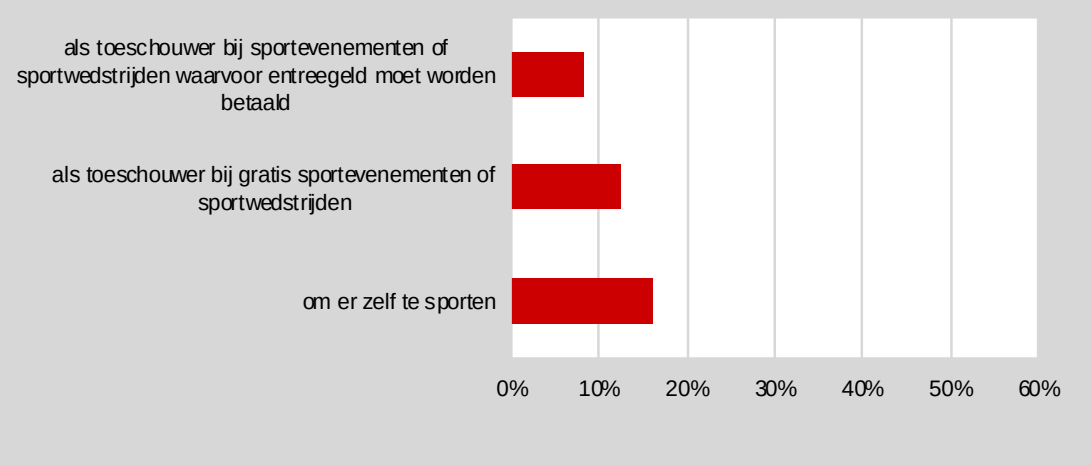
Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012

Eén op de vijf van de bewoners heeft als betalend toeschouwer sportevenementen/-wedstrijden bezocht, een derde als toeschouwer bij gratis sportwedstrijden of evenementen. Bijna helft heeft gebruik gemaakt van sportvoorzieningen om er zelf te sporten. Ruim een kwart doet dit 26 keer of vaker in het afgelopen jaar.

3.2 Bezoek aan sportvoorzieningen in andere gemeenten

De volgende figuur toont welk deel van de bewoners het afgelopen jaar sportvoorzieningen heeft bezocht buiten de eigen woongemeente maar binnen de regio. Het betreft hier zowel bewoners die een enkele keer een sportvoorziening buiten hun gemeente hebben bezocht als bewoners die dit regelmatig doen.

Figuur 3-2 Bezoek aan sportvoorzieningen in andere gemeenten in de regio

Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012

Van de bewoners geeft 8 procent aan als betalend sporttoeschouwer andere gemeenten dan de eigen woongemeente in de regio te bezoeken, 12 procent doet dit als toeschouwer bij gratis sportevenementen/-wedstrijden. Van de sporters doet 16 procent dit (wel eens) buiten de eigen woongemeente in de regio.

Tabel 3-1 Per gemeente in de regio: aantal bezoekers van sportvoorzieningen uit andere gemeenten (aantal x 1.000)

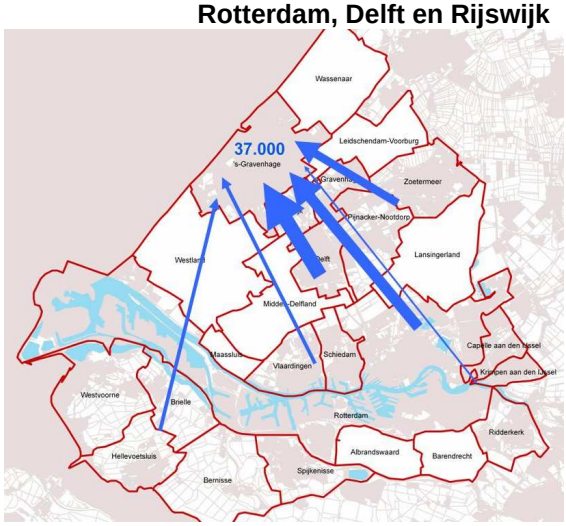
	betalend toeschouwer	Gratis toeschouwer	zelf sporten
Albrandswaard	5	8	7
Barendrecht	7	24	17
Bernisse	1	6	6
Brielle	2	9	10
Capelle a/d IJssel	5	23	19
Delft	10	40	55
Den Haag	19	37	37
Hellevoetsluis	4	15	10
Krimpen a/d IJssel	2	10	10
Lansingerland	2	6	12
Leidschendam-Voorburg	5	22	27
Maassluis	3	15	10
Midden-Delfland	3	10	8
Pijnacker-Nootdorp	3	23	18
Ridderkerk	4	12	10
Rijswijk	5	16	33
Rotterdam	75	63	52
Schiedam	6	22	30
Spijkenisse	5	19	16
Vlaardingen	5	21	22
Wassenaar	3	14	21
Westland	5	22	18
Westvoorne	1	7	5
Zoetermeer	3	18	31

Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012

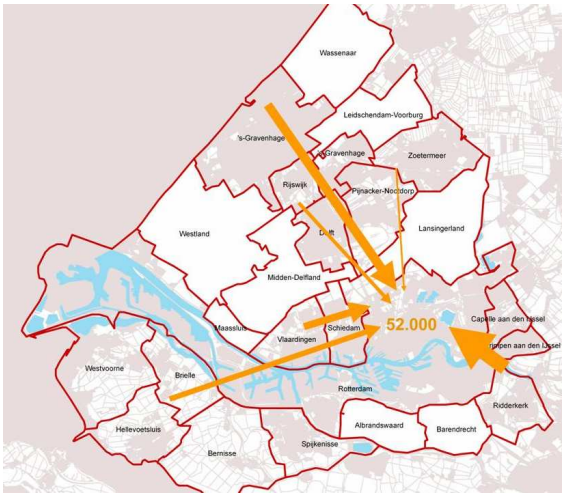
In tabel 3-1 zijn per gemeente in de regio de aantallen bezoekers van sportvoorzieningen uit andere gemeenten weergegeven. Het gaat om bezoekers uit de zestien gemeenten die aan de enquête hebben meegedaan, uitgezonderd bezoekers uit de eigen gemeente. Bijvoorbeeld: afgelopen jaar hebben 5 duizend bewoners van de zestien gemeenten als betalend toeschouwer een sportvoorziening in Leidschendam-Voorburg bezocht. En van de zestien gemeenten exclusief Rotterdam hebben 52 duizend bewoners sportvoorzieningen in Rotterdam bezocht om er zelf te sporten.
De grootste aantallen bezoekers van sportvoorzieningen zijn te vinden bij Rotterdam, Den Haag en Delft, wat niet verrassend is omdat die gemeenten veel sportvoorzieningen hebben en centraal binnen de regio liggen.

In kaart is gebracht waar uit de regio bezoekers van sportvoorzieningen in Den Haag, Rotterdam, Delft en Rijswijk vandaan komen. De pijlen geven bewoners van de zestien gemeenten weer die buiten hun woongemeente sportvoorzieningen bezoeken om er zelf te sporten. Bijvoorbeeld bewoners van Den Haag die naar Rijswijk reizen om daar te sporten. Hoe dikker de pijl, hoe groter het aandeel sporters dat uit die richting komt.

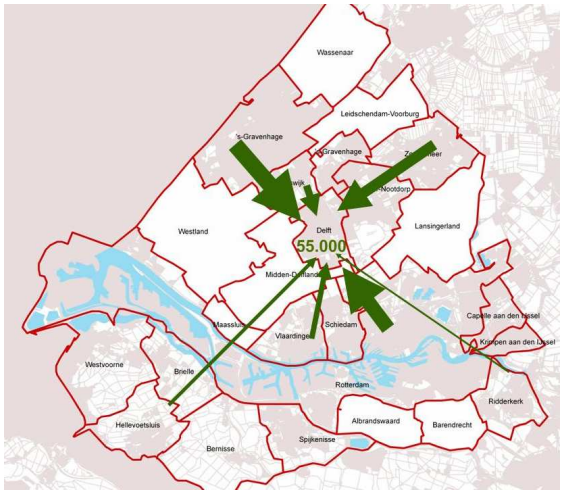
Kaart 3-1 Stromen van sporters binnen de metropoolregio naar Den Haag, Rotterdam, Delft en Rijswijk

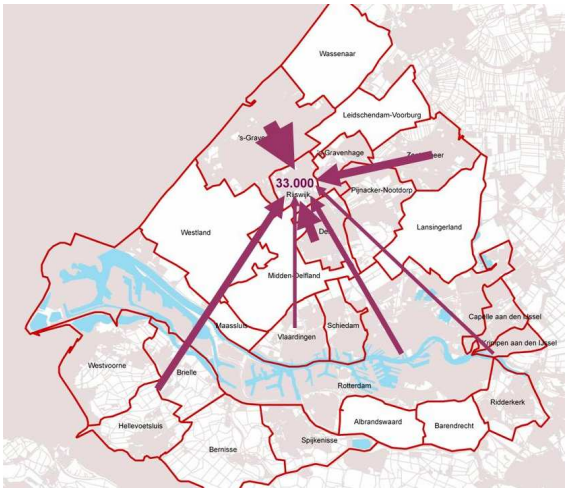
Den Haag

Rotterdam

Delft

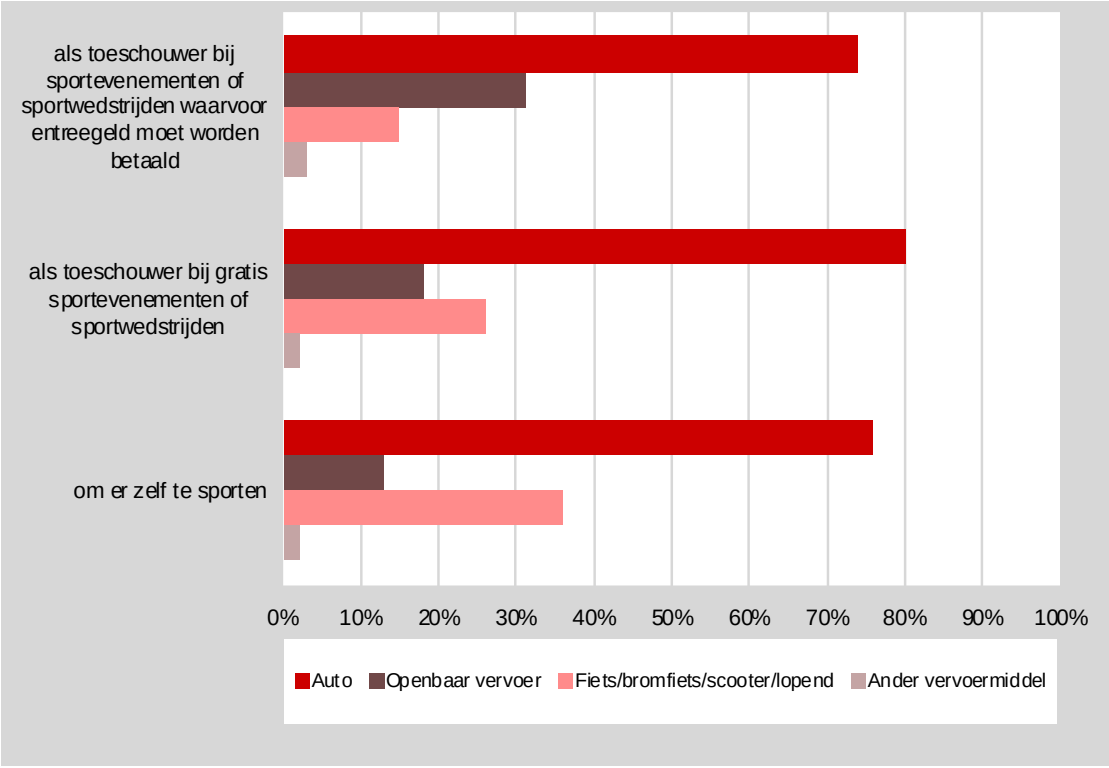
Rijswijk

Sportvoorzieningen in Den Haag worden bezocht door 37 duizend bewoners van de andere vijftien gemeenten. Van deze regiobewoners komt een derde uit Delft/Rijswijk, een kwart uit Rotterdam en een kwart uit Zoetermeer/Pijnacker-Nootdorp.
Sportvoorzieningen in Rotterdam trekken veel sporters uit de randgemeenten. Van de bezoekers uit de andere gemeenten in de regio die in Rotterdam sportvoorzieningen bezoeken, woont circa een kwart in Capelle aan den IJssel/Krimpen aan den IJssel/Ridderkerk, een vijfde in de gemeenten ten zuidwesten van Rotterdam en 15 procent in Schiedam/Vlaardingen. Verder woont ongeveer een kwart in Den Haag.
Delft en Rijswijk trekken met sportvoorzieningen veel bezoekers uit Den Haag. Van alle sportvoorzieningbezoekers in Delft die in andere gemeenten wonen, komt de helft uit Den Haag en een kwart uit Rotterdam. In Rijswijk komt driekwart van de bezoekers uit Den Haag.

3.3 Vervoer naar sportvoorzieningen buiten de woongemeente

Bij het bezoeken van sportvoorzieningen wordt gebruik gemaakt van verschillende vervoermiddelen om naar de voorziening te gaan. Voor de Metropoolregio is het van belang te weten welke vervoermiddelen worden gebruikt wanneer naar een andere gemeenten dan de eigen woongemeente wordt gereisd.

Figuur 3-3 Vervoer naar sportvoorzieningen buiten de eigen gemeente*

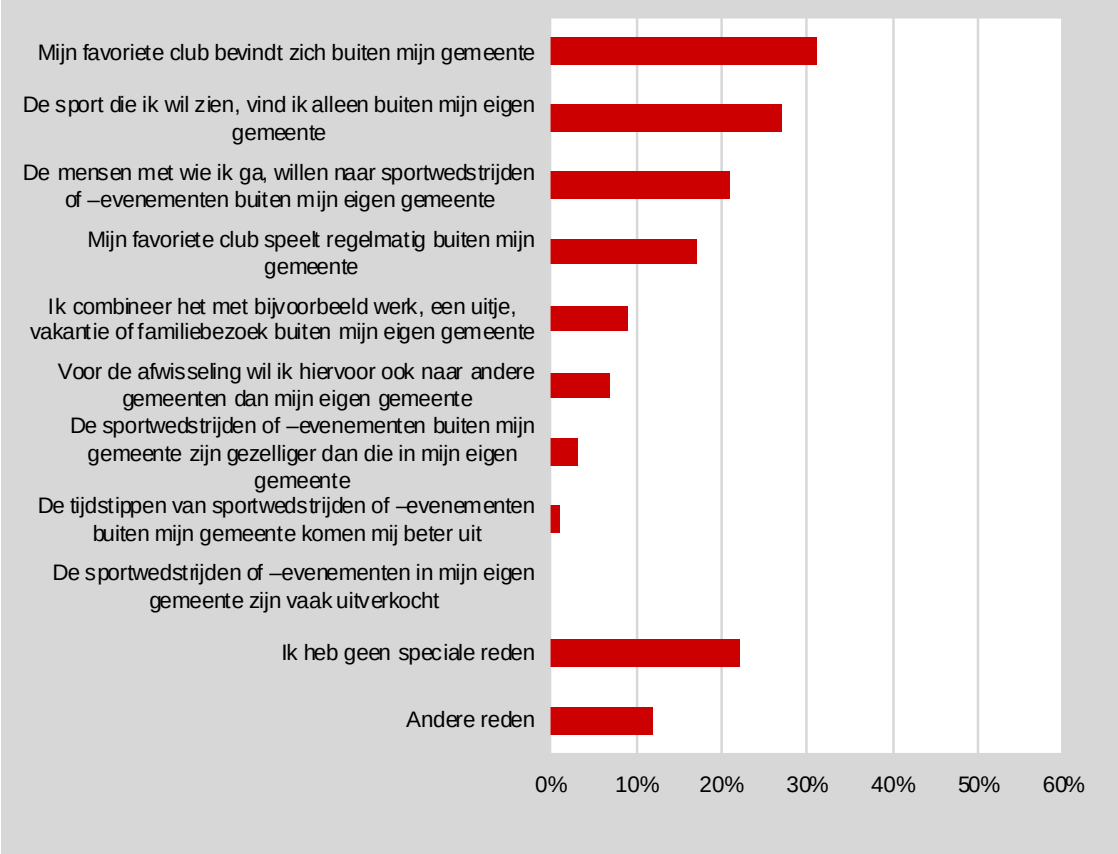
Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012 * Men mocht meer dan één antwoord geven.

De auto is in alle gevallen verreweg het populairste vervoermiddel. Het openbaar vervoer is voor het bezoek van sportvoorzieningen buiten de eigen gemeente minder in trek. Wanneer het gaat om zelf sporten wordt er vaker gebruik gemaakt van fiets/bromfiets/scooter of gaat men lopend dan bij bezoek aan sportevenementen/-wedstrijden.

3.4 Redenen om sportvoorzieningen buiten de eigen gemeente te bezoeken

In de volgende figuren wordt weergegeven waarom regiobewoners sportvoorzieningen buiten de eigen woonplaats gaan.

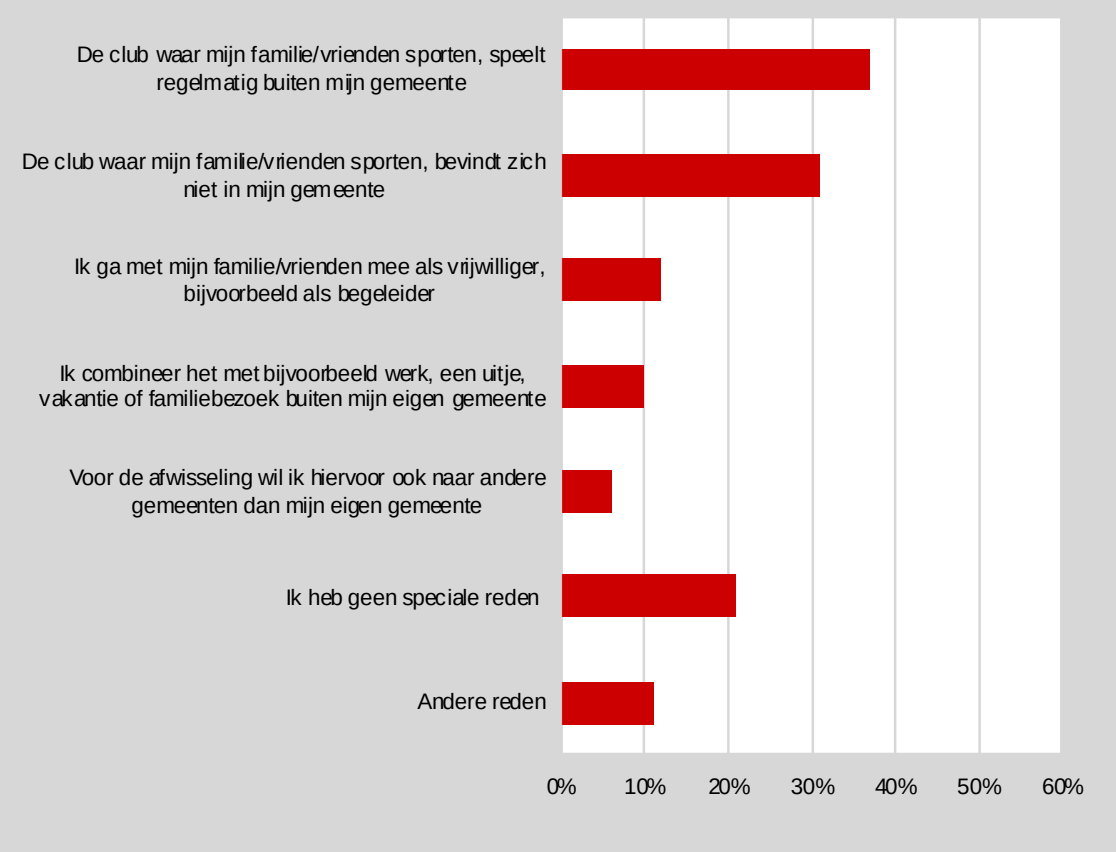
Figuur 3-4 Redenen om buiten de eigen gemeente als betalend toeschouwer sportevenementen of -wedstrijden te bezoeken*

Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012 * Men mocht meer dan één antwoord geven.

Bewoners die als betalend toeschouwer sportevenementen/-wedstrijden buiten de eigen gemeente bezoeken, doen dit vaak omdat hun favoriete sportclub buiten de eigen gemeente is gevestigd of buiten de eigen gemeente speelt. Daarnaast zijn ‘de sport die zij willen zien vindt niet plaats in de eigen gemeente’ en ‘degenen met wie zij naar sportevenementen/-wedstrijden gaan dit in andere gemeenten willen doen’, belangrijke redenen.
Grofweg zijn de meest voorkomende andere redenen ‘men gaat kijken naar familie/vrienden vanwege een speciaal sportevenement’, ‘men is zelf een begeleider zoals bijvoorbeeld coach, sportmasseur of scheidsrechter/official’.

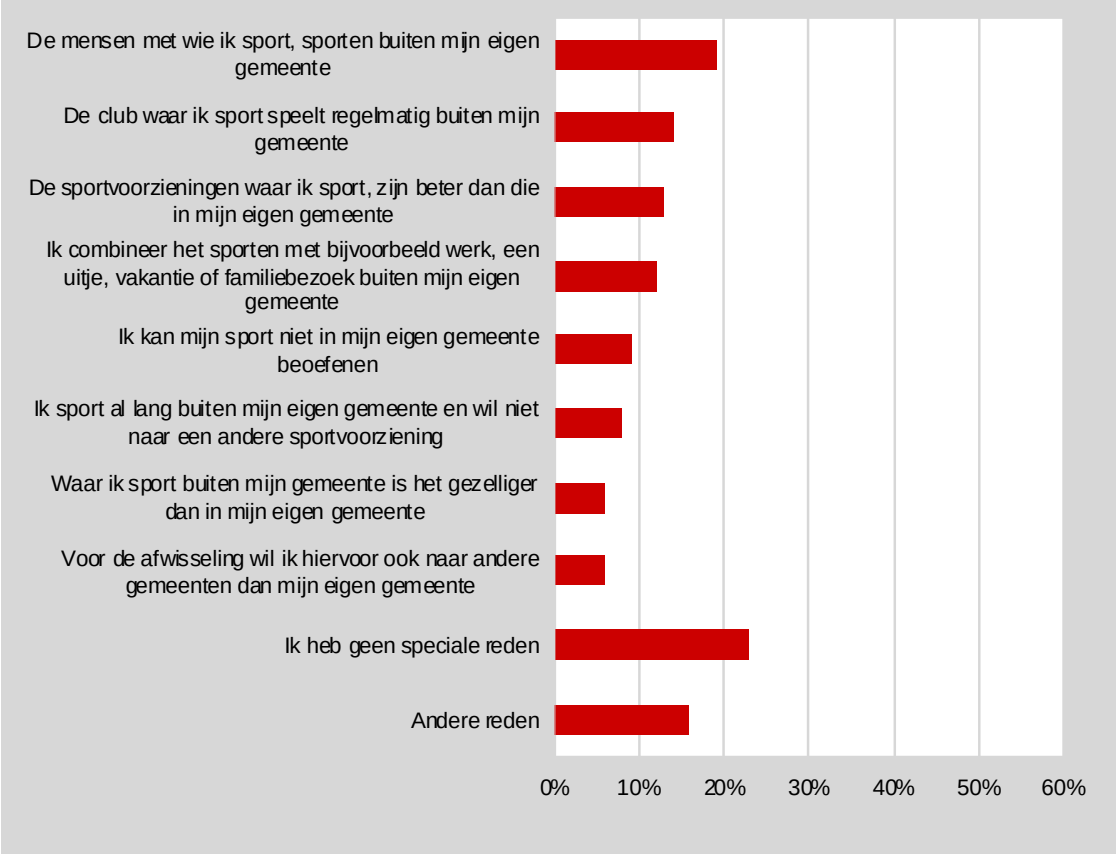
Figuur 3-5 Redenen om buiten de eigen gemeente als toeschouwer gratis sportevenementen of -wedstrijden te bezoeken*

Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012 * Men mocht meer dan één antwoord geven.

Bewoners die buiten hun eigen gemeente naar gratis sportevenementen/-wedstrijden gaan, doen dit meestal omdat het evenementen of wedstrijden zijn waaraan familieleden of vrienden deelnemen. Een relatief grote groep heeft geen speciale reden.
Andere redenen zijn met name omdat men gevraagd wordt om te komen kijken, bijvoorbeeld als partner van een vrijwilliger, of als vrijwilliger in de organisatie of naar de wedstrijd van familie/vrienden.

Figuur 3-6 Redenen om buiten de eigen gemeente zelf te sporten*

Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012 * Men mocht meer dan één antwoord geven.

Bewoners die buiten hun eigen gemeente sporten, hebben hiervoor uiteenlopende redenen. Een deel gaat in een andere gemeente sporten omdat zij de sportvoorzieningen daar beter vinden of omdat zij willen aanhaken bij mensen die elders sporten. Daarnaast zijn er bewoners die buiten hun woonplaats sporten omdat de club waar zij dit doen in een andere gemeente speelt of omdat zij het sporten combineren met werk of andere bezigheden buiten hun eigen gemeente. Ook hier is er een relatief grote groep die geen speciale reden heeft om buiten de eigen gemeente te sporten.
Andere redenen om buiten de eigen gemeente te sporten zijn ‘het is goedkoper’, ‘het is dichterbij’, ‘het zijn speciale evenementen (bijvoorbeeld de marathon van Rotterdam)’.

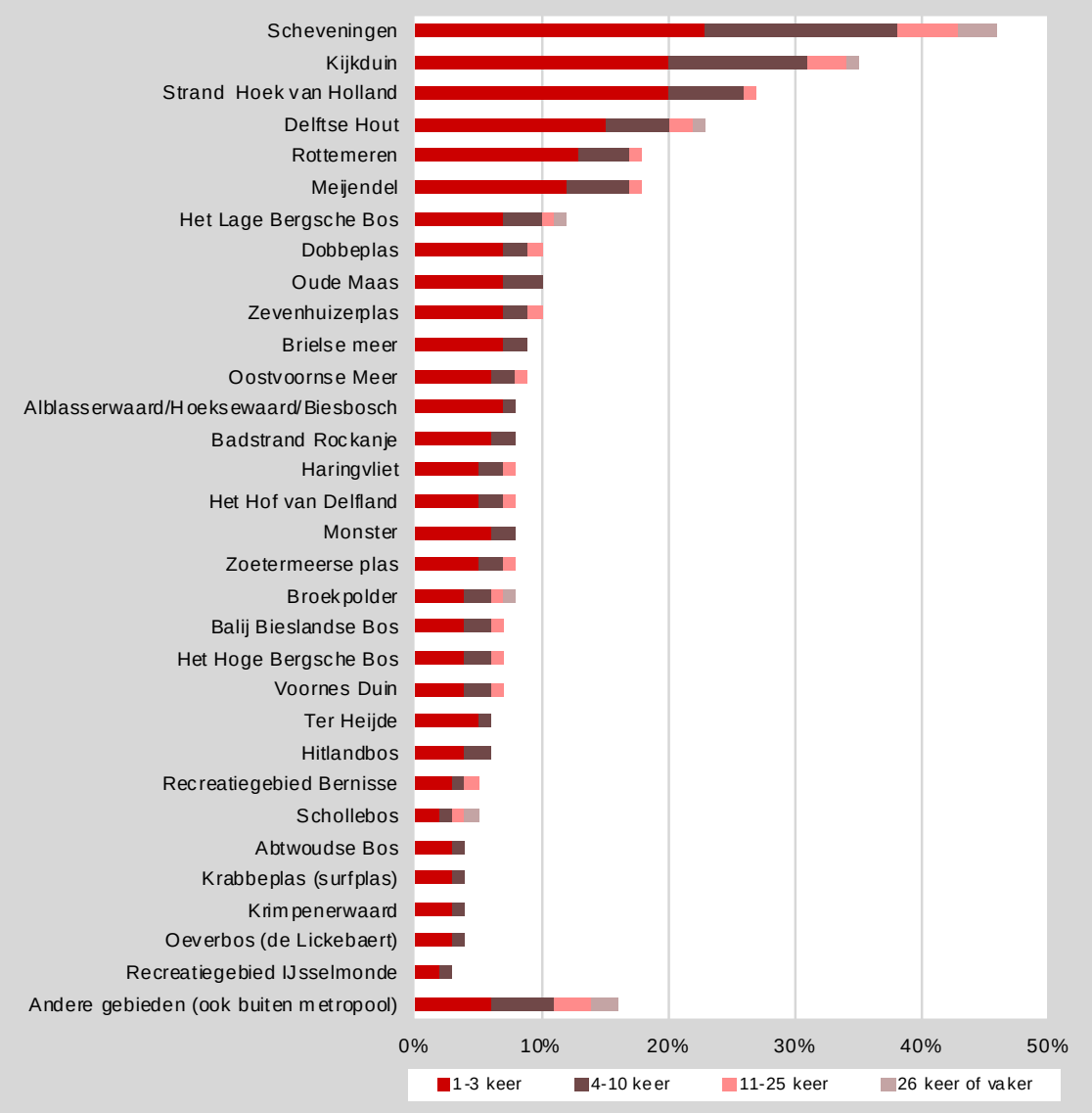
4 Recreatie

De Metropoolregio Rotterdam Den Haag kent tal van recreatiegebieden. Sommige recreatiegebieden zijn voor de gehele regio van belang, andere trekken vooral lokale bewoners.

4.1 Bezoek aan recreatiegebieden

Scheveningen, Kijkduin, Strand Hoek van Holland en Delftse Hout trekken uit de regio de meeste bezoekers. Van de bewoners van de zestien gemeenten heeft 85 procent het afgelopen jaar één of meer van de genoemde recreatiegebieden bezocht.
De meeste bewoners die een recreatiegebied hebben bezocht, hebben dit het afgelopen jaar hoogstens drie keer gedaan. Gebieden als Broekpolder, Scheveningen en het Schollebos hebben in verhouding relatief veel frequente bezoekers.

Figuur 4-1 Bezochte recreatiegebieden en hoe vaak het afgelopen jaar

Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012

4.2 Bezoek aan recreatiegebieden vanuit de verschillende gemeenten

De volgende tabel heeft betrekking op de tien recreatiegebieden met de meeste bezoekers uit de zestien gemeenten. Per recreatiegebied is te zien hoeveel bezoekers er afgelopen jaar uit elk van de zestien gemeenten kwamen. Bijvoorbeeld: afgelopen jaar hebben circa 512 duizend bewoners van de zestien gemeenten Kijkduin bezocht. 257 duizend van deze bewoners kwamen uit Den Haag.

Tabel 4-1 Per recreatiegebied: aantal bezoekers uit de zestien gemeenten die aan het onderzoek hebben meegedaan (aantal x 1.000)*

	Delftse Hout	Dobbeplas	Het Lage Bergsche Bos	Kijkduin	Meijendel	Oude Maas	Rottemeren	Scheveningen	Strand Hoek van Holland	Zevenhuizerplas
Bernisse	0	-	-	1	-	1	0	1	1	0
Brielle	1	-	-	1	-	1	1	2	2	-
Capelle a/d IJssel	4	1	15	7	3	2	19	17	20	22
Delft	67	30	3	37	19	3	12	37	23	3
Den Haag	122	43	3	257	172	12	26	283	78	11
Hellevloetsluis	1	-	-	3	1	3	1	8	4	-
Krimpen a/d IJssel	1	-	3	3	2	1	5	6	8	3
Pijnacker-Nootdorp	27	27	4	14	9	1	8	16	6	2
Ridderkerk	2	-	3	3	-	13	3	8	9	1
Rijswijk	16	6	-	26	11	-	3	25	8	-
Rotterdam	45	12	109	80	19	84	129	129	143	82
Schiedam	11	2	6	13	4	4	9	18	33	4
Spijkenisse	2	-	3	7	1	15	4	16	13	1
Vlaardingen	7	1	2	13	3	3	4	17	33	1
Westvoorne	-	-	-	1	-	1	0	2	1	-
Zoetermeer	28	29	4	46	29	2	34	58	13	12
Totaal	332	152	155	512	272	149	258	642	393	143

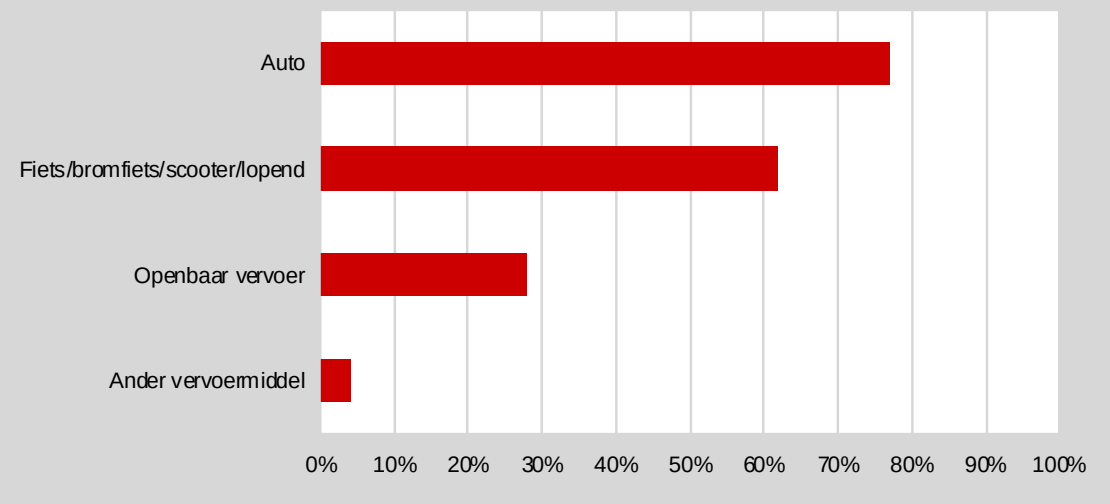
Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012 * Waar minder dan 5 respondenten een gebied hebben bezocht, is het aantal niet opgenomen (in plaats daarvan staat er een streepje).

Het Delftse Hout, de Dobbeplas en Meijendel worden voornamelijk bezocht door bewoners uit (de omgeving van) Den Haag. Het Lage Bergsche Bos, de Oude Maas, Rottemeren en de Zevenhuizerplas worden vooral bezocht door bewoners uit Rotterdam en omgeving. Deze gebieden hebben vooral een lokale functie.
Kijkduin en Scheveningen trekken vooral bezoekers uit het noordelijke deel van de metropoolregio, maar ook redelijk veel bezoekers uit het zuidelijke deel. Het strand van Hoek van Holland is vooral in trek bij bewoners uit Rotterdam en omgeving, maar wordt ook redelijk veel bezocht door mensen uit Den Haag. Dit zijn gebieden met een regionale functie of zelfs nationale functie.

4.3 Vervoer naar recreatiegebieden

Figuur 4-2 betreft de vervoermiddelen die bewoners gebruiken om één of meer van de in de vorige paragraaf genoemde recreatiegebieden te bezoeken. Resultaten voor alle recreatiegebieden zijn samengevoegd.

Figuur 4-2 Vervoer naar recreatiegebieden*

Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012 * Men mocht meer dan één antwoord geven.

De auto is, net als voor bezoeken aan sportvoorzieningen, het meest gebruikte vervoermiddel. Fiets/bromfiets/scooter/lopend wordt vaker gebruikt dan bij de cultuurvoorzieningen, uitgaangelegenheden en sportvoorzieningen. Aangenomen wordt dat bewoners er vaker voor kiezen recreatiegebieden in de buurt van hun woonplek te gaan dan bij de andere voorzieningen.

4.4 Redenen om recreatiegebieden te bezoeken

Gevraagd is naar de reden waarom bewoners recreatiegebieden bezoeken. Net als bij de vorige figuur zijn de resultaten van verschillende recreatiegebieden samengevoegd.

Bewoners die de recreatiegebieden bezoeken, doen dit voornamelijk om er te wandelen of te fietsen, vanwege de rust of de natuur, om te picknicken, te barbecueën of te zonnen, of voor waterrecreatie. In de enquête is niet doorgevraagd naar wat precies de ‘andere reden’ is.

Figuur 4-3 Redenen om recreatiegebieden te bezoeken*

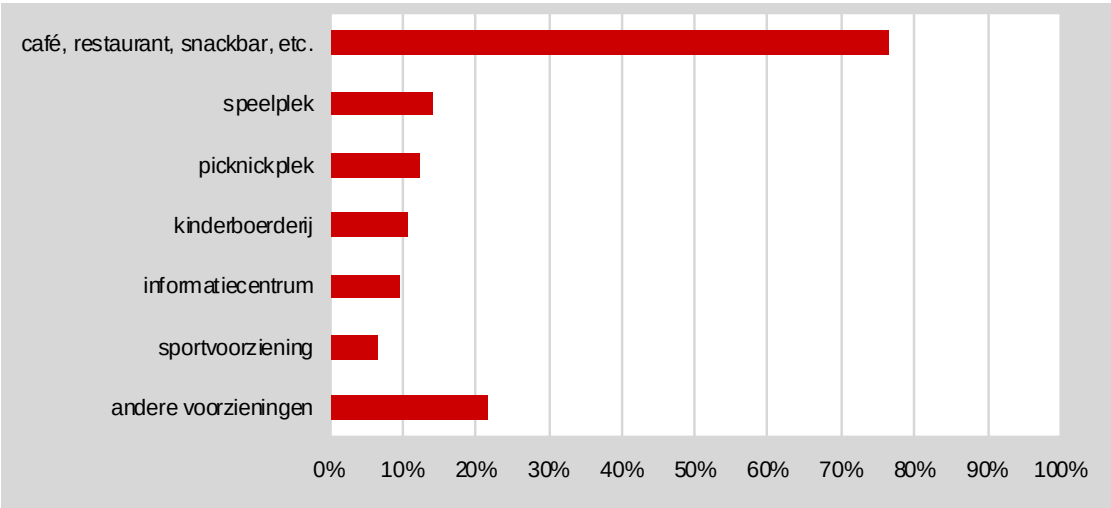

Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012 * Men mocht meer dan één antwoord geven

4.5 Gebruik van voorzieningen in recreatiegebieden

Figuur 4-4 toont het aandeel bezoekers van recreatiegebieden dat diverse soorten voorzieningen in recreatiegebieden gebruikt. Ook hier zijn de resultaten van verschillende recreatiegebieden samengevoegd.

Figuur 4-4 Gebruik voorzieningen in recreatiegebieden*

Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012 * Men mocht meer dan één antwoord geven

Ruim driekwart van de bewoners die recreatiegebieden bezoeken, maakt wel eens gebruik van een horecagelegenheid in een recreatiegebied. Het aandeel bezoekers dat in recreatie-gebieden gebruik maakt van andersoortige voorzieningen zoals sportvoorzieningen of speelplekken, is aanmerkelijk kleiner.

5 Winkelen

In de Metropoolregio Rotterdam Den Haag zijn diverse winkelgebieden te vinden. Van belang is te weten welke winkelgebieden een regionale functie hebben.

5.1 Winkelen in andere gemeenten

Bijna alle bewoners (97 procent) van de zestien gemeenten die aan het onderzoek hebben meegedaan, hebben het afgelopen jaar niet-dagelijkse boodschappen gedaan. Tachtig procent van de bewoners is daarvoor naar één van de 23 gemeenten in de regio buiten de eigen woonplaats geweest.
Tabel 5-1 toont per gemeente de aantallen bezoekers voor niet-dagelijkse boodschappen uit andere gemeenten. Het gaat om bezoekers uit de zestien gemeenten die aan de enquête hebben meegedaan, uitgezonderd bezoekers uit de eigen gemeente. Bijvoorbeeld: van de zestien gemeenten die aan de enquête hebben deelgenomen, hebben in totaal 9 duizend bewoners het afgelopen jaar in Midden-Delfland gewinkeld. En bijvoorbeeld de 385 duizend bezoekers die in Den Haag niet-dagelijkse boodschappen hebben gedaan, zijn bewoners van de andere *vijftien* gemeenten die aan de enquête hebben deelgenomen (bezoekers uit Den Haag zelf zijn niet meegerekend).

Tabel 5-1 Per gemeente in de regio: aantal bezoekers voor niet-dagelijkse boodschappen uit andere gemeenten (aantal x 1.000)

Albrandswaard	21	Midden-Delfland	9
Barendrecht	141	Pijnacker-Nootdorp	50
Bernisse	3	Ridderkerk	59
Brielle	67	Rijswijk	242
Capelle a/d IJssel	160	Rotterdam	518
Delft	341	Schiedam	123
Den Haag	385	Spijkenisse	120
Hellevoetsluis	87	Vlaardingen	94
Krimpen a/d IJssel	39	Wassenaar	35
Lansingerland	25	Westland	58
Leidschendam-Voorburg	198	Westvoorne	13
Maassluis	51	Zoetermeer	132

Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012

Rotterdam trok het afgelopen jaar de meeste winkelbezoekers uit de regio. Winkels in Rotterdam werden bezocht door ruim een half miljoen bewoners van de andere vijftien gemeenten die aan het onderzoek hebben meegedaan. Den Haag, Delft en Rijswijk trokken elk enkele honderdduizenden winkelbezoekers van buiten de gemeente. Andere gemeenten met minstens honderdduizend winkelbezoekers uit de regio zijn Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Leidschendam-Voorburg, Schiedam, Spijkenisse en Zoetermeer.

Dat Rotterdam, Den Haag en Delft het meeste winkelend publiek trekken, kan ook worden geconcludeerd op basis van het Koopstromenonderzoek Randstad 2011. Rotterdam is binnen de metropool de gemeente met de grootste 'toevloeiingsomzet'. Dat wil zeggen dat in Rotterdam de totale omzet door verkoop van niet-dagelijkse artikelen aan bewoners van andere gemeenten in de Randstad het grootst is. De toevloeiingsomzet in Rotterdam bedraagt 518 miljoen euro. Den Haag en Delft volgen met respectievelijk 284 en 210 miljoen euro.

Tabel 5-2 Toevloeiing* binnen de randstad naar gemeenten in de metropoolregio

	totale toevloeiingsomzet niet-dagelijkse artikelen [mln.euro]	totale toevloeiingspercentage niet-dagelijkse artikelen [%]
Albrandswaard	22	65
Barendrecht	120	66
Bernisse	3	36
Brielle	7	35
Capelle a/d IJssel	52	46
Delft	210	60
Den Haag	284	29
Hellevoetsluis	41	40
Krimpen a/d IJssel	16	33
Lansingerland	13	19
Leidschendam-Voorburg	91	52
Maassluis	15	29
Midden-Delfland	2	35
Pijnacker-Nootdorp	20	34
Ridderkerk	30	33
Rijswijk	118	70
Rotterdam	518	37
Schiedam	16	20
Spijkenisse	34	25
Vlaardingen	35	25
Wassenaar	12	28
Westland	58	26
Westvoorne	4	26
Zoetermeer	89	30
Totaal	1.802	879

Bron: Koopstromenonderzoek Randstad 2011.

* Koopkrachttoevloeiing is de mate waarin inwoners uit andere plaatsen aankopen doen in de aankoopplaats.

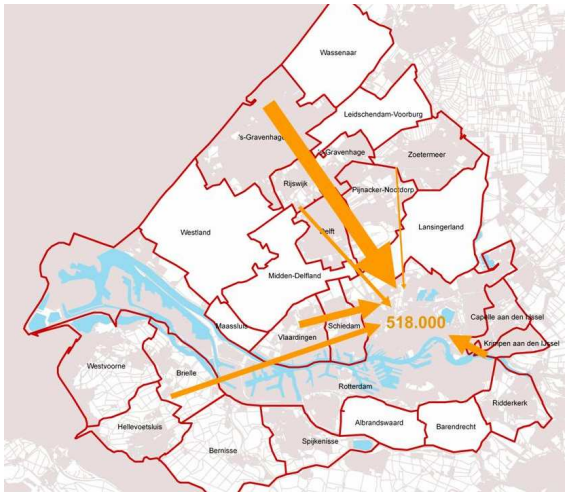
Relatief gezien hebben Albrandswaard, Barendrecht, Delft, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk binnen de metropoolregio de grootste toevloeiing. In deze gemeenten komt meer dan de helft van de omzet die met de verkoop van niet-dagelijkse artikelen gegenereerd wordt, voor rekening van Randstadbewoners die buiten de betreffende gemeenten wonen. Lansingerland heeft van de 24 gemeenten in de regio het kleinste toevloeiingspercentage: 19 procent.

Onderstaande kaarten geven inzicht in stromen van winkelend publiek binnen de metropoolregio naar Den Haag, Rotterdam, Delft en Rijswijk. De pijlen geven bewoners weer van de zestien gemeenten die aan de enquête hebben meegedaan en die buiten hun woongemeente niet-dagelijkse boodschappen doen. Bijvoorbeeld bewoners van Zoetermeer die in Delft winkelen. Hoe dikker de pijl, hoe groter het aandeel van het winkelend publiek dat uit die richting komt.

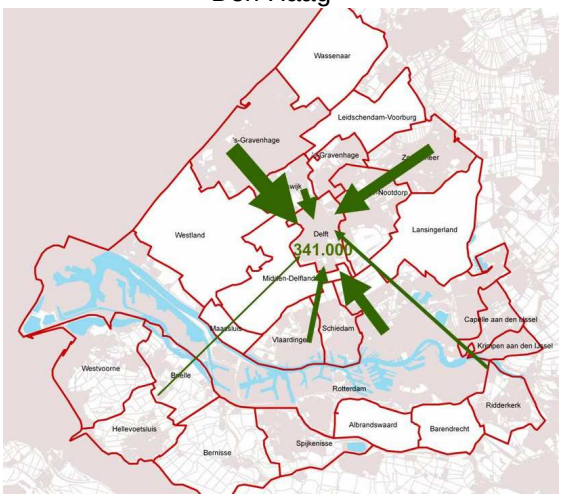
Kaart 5-1 Stromen winkelend publiek binnen de metropoolregio naar Den Haag, Rotterdam, Delft en Rijswijk

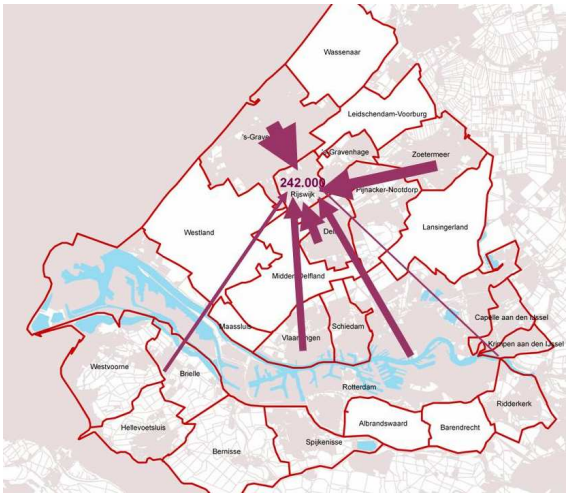
Den Haag

Rotterdam

Delft

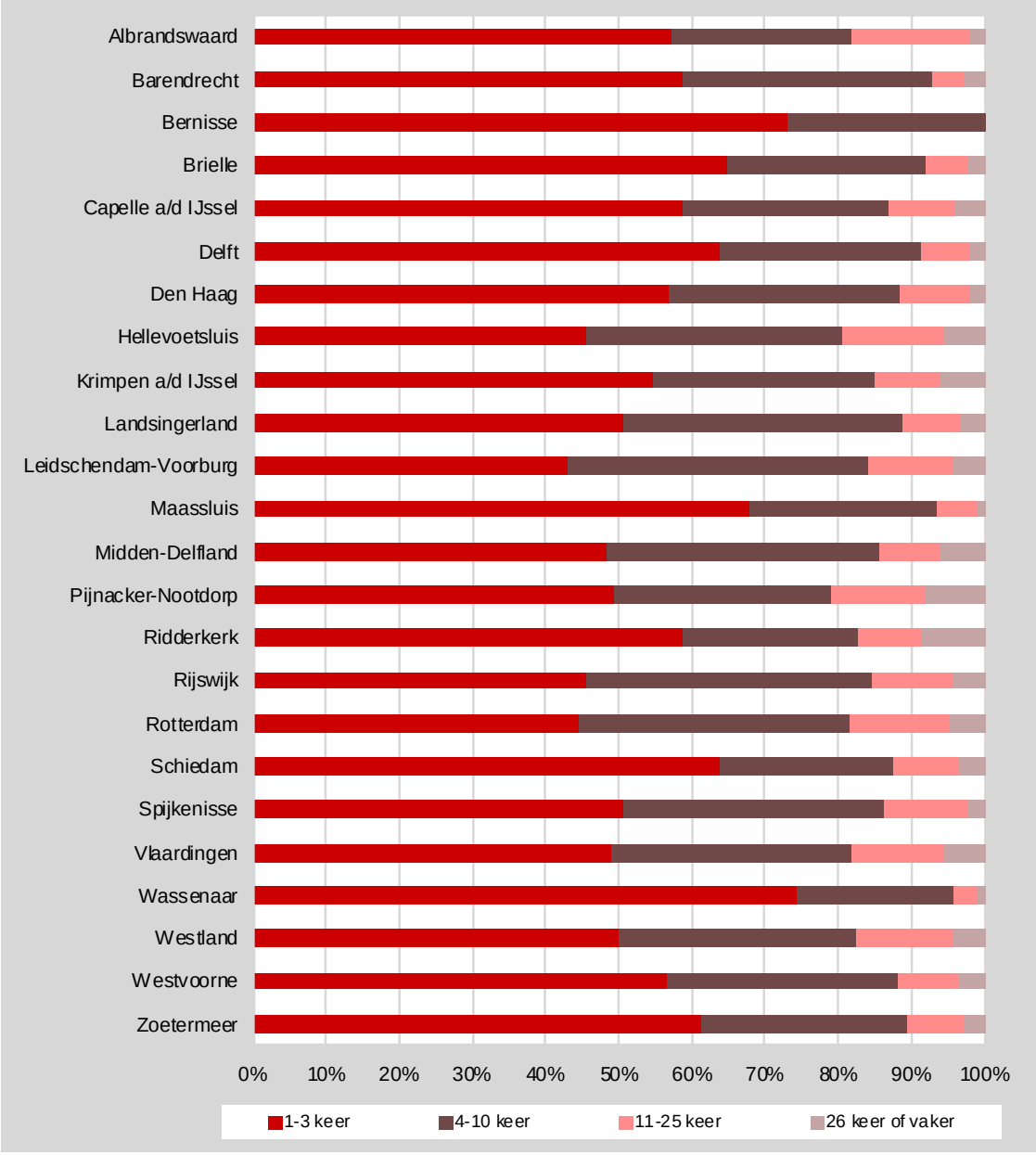
Rijswijk

Van de 385 duizend metropoolbewoners die niet in Den Haag wonen maar er wel winkelen, komt ongeveer een derde uit Rotterdam. Een kwart komt uit Zoetermeer/Pijnacker-Nootdorp en eveneens een kwart komt uit Delft/Rijswijk.
In Rotterdam vormen bewoners van Den Haag een kwart van het winkelend publiek dat uit andere gemeenten in de regio naar Rotterdam komt om te winkelen. Rotterdam trekt daarnaast relatief veel winkelend publiek uit de omliggende gemeenten. Een vijfde deel van de metropoolbewoners die niet in Rotterdam wonen, maar er wel winkelen, woont in de gemeenten ten zuidwesten van de stad, zoals Spijkenisse of Hellevoetsluis. Eenzelfde aandeel komt uit Schiedam/Vlaardingen en weer eenzelfde aandeel komt uit Capelle aan den IJssel/Krimpen aan den IJssel/Ridderkerk.

Delft trekt veel winkelend publiek uit Den Haag (40 procent van de metropoolbewoners die in Delft winkelen maar er niet wonen), Rotterdam (25 procent) en Zoetermeer of Pijnacker-Nootdorp (15 procent).
Van de metropoolbewoners die naar Rijswijk reizen om er te winkelen, komt meer dan de helft uit Den Haag, een zesde uit Zoetermeer/Pijnacker-Nootdorp en ongeveer een zevende uit Delft.

Figuur 5-1 geeft per gemeente weer hoe vaak het winkelend publiek uit andere gemeenten in de regio de gemeente bezoekt voor niet-dagelijkse boodschappen. Bijvoorbeeld: van de bewoners van andere gemeenten in de regio die Vlaardingen het afgelopen jaar hebben bezocht voor niet-dagelijkse boodschappen, heeft circa de helft dit vaker dan drie keer gedaan.

Figuur 5-1 Bezoekfrequentie van bezoekers uit andere gemeenten

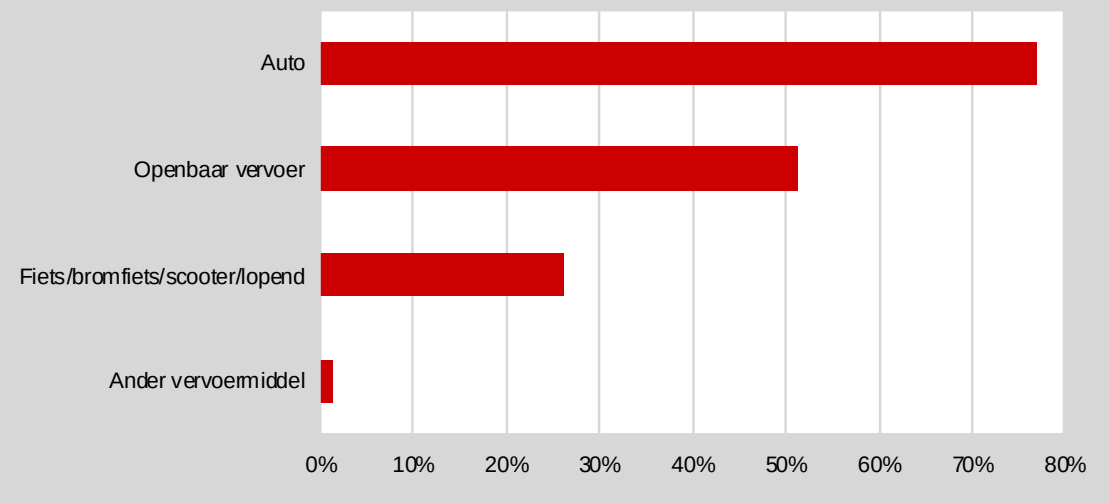
Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012

De gemeenten Leidschendam-Voorburg, Rotterdam en Rijswijk trekken naar verhouding de meeste frequente bezoekers (mensen die er vaker dan tien keer in het afgelopen jaar kwamen winkelen). Onder de bezoekers van Bernisse, Maassluis en Wassenaar bevinden zich veel incidentele bezoekers (mensen die er één tot drie keer zijn komen winkelen).

5.2 Vervoer naar winkels buiten de woongemeente

Gevraagd is aan degenen die buiten de eigen woongemeente winkelen voor de niet-dagelijkse boodschappen welke vervoermiddelen zij gebruiken voor hun bezoek aan de winkels.

Figuur 5-2 Vervoer naar winkels buiten de eigen gemeente*

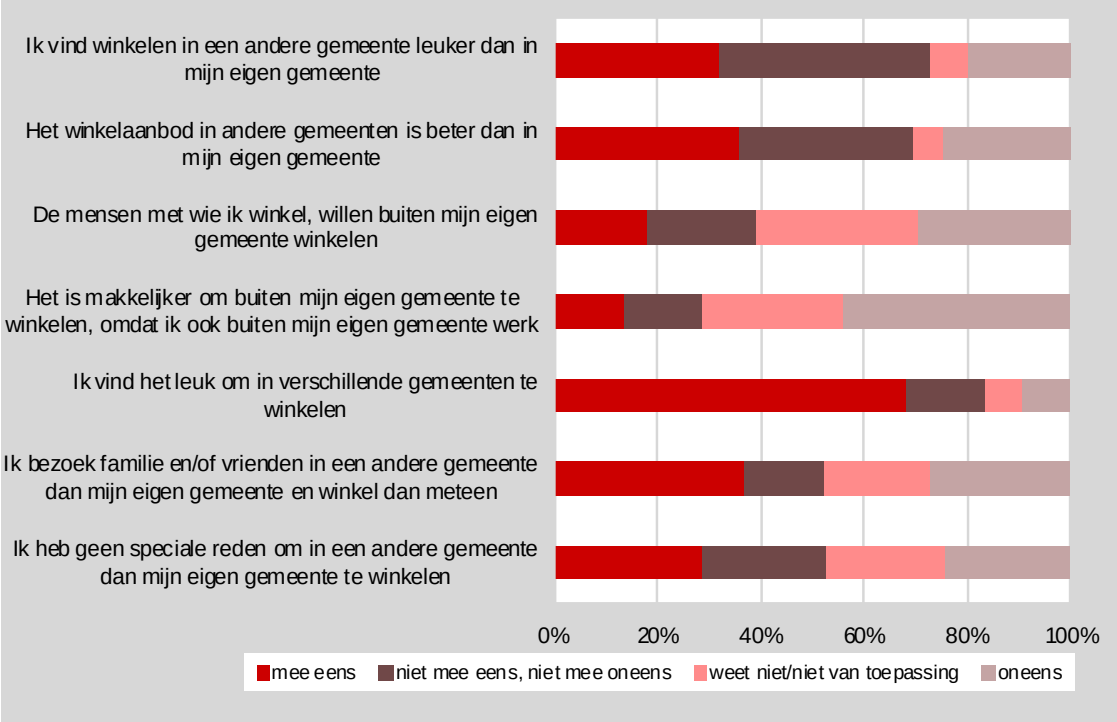
Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012 * Men mocht meer dan één antwoord geven

Bijna vier op de vijf van de bewoners die buiten hun woonplaats in andere gemeenten in de regio niet-dagelijkse boodschappen doen, gebruikt onder meer de auto om naar winkels in andere gemeenten te reizen. Ruim de helft gebruikt het openbaar vervoer.

5.3 Mening over winkelen buiten de eigen gemeente

Door middel van voorgelegde uitspraken konden bewoners hun mening geven over het winkelen voor niet-dagelijkse boodschappen buiten de eigen woonplaats.

Figuur 5-3 Uitspraken over winkelen buiten de eigen gemeente

Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012

Veel bewoners vinden het leuk om in verschillende gemeenten te winkelen. Afwisseling voor het plezier lijkt dan ook de voornaamste reden voor bewoners om niet alleen in de eigen gemeente te winkelen. Dat men buiten de eigen gemeente winkelt, heeft minder te maken met het winkelaanbod, het kunnen combineren van winkelen met werk of familiebezoek in andere gemeenten of de wens van anderen om buiten de woonplaats te winkelen.

6 Werk

De economie van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag is belangrijk item voor de regio. In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in hoeverre de bewoners van de regio (uit de zestien gemeenten die hebben deelgenomen aan het onderzoek) werk hebben binnen de regio en reizen voor hun werk in de regio.

6.1 Werken in andere gemeenten

Volgens de enquête heeft van de zestien gemeenten die aan het onderzoek hebben meegedaan driekwart van de bewoners betaald werk. Van deze groep werkt 4 procent minder dan 12 uur per week, 35 procent 12 tot 36 uur per week en 61 procent 36 of meer uur per week.
Bijna twee op de vijf van de werkende bewoners van de zestien gemeenten werkt buiten de eigen woonplaats elders in de regio. Tabel 6-1 toont van alle 24 gemeenten in de regio het aantal werkenden uit de regio dat niet in de betreffende gemeente woont. Het gaat om werkenden uit de zestien gemeenten die aan de enquête hebben meegedaan, uitgezonderd werkenden uit de eigen gemeente. Bijvoorbeeld: van de zestien gemeenten die aan de enquête hebben deelgenomen, werken in totaal 9 duizend bewoners in Albrandswaard. En de 14 duizend mensen die in Spijkenisse werken, zijn werkenden uit de zestien gemeenten exclusief werkenden uit Spijkenisse.
In Rotterdam is het aantal werkenden uit de andere vijftien gemeenten het grootst: 130 duizend. Den Haag, Delft, Rijswijk en Zoetermeer volgen met respectievelijk 83 duizend, 51 duizend, 31 duizend en 30 duizend werkenden uit de andere gemeenten. In Capelle aan den IJssel, Leidschendam-Voorburg en Schiedam werken elk rond de 25 duizend bewoners van de andere gemeenten.
Uit het onderzoek Enquête Beroepsbevolking van het CBS komt naar voren dat bijna de helft van de werkenden in Rotterdam buiten de stad woont, voor Den Haag betreft het 45 procent.[2] Dit gaat om respectievelijk om 157 en 109 duizend personen.

Tabel 6-1 Per gemeente in de regio: aantal werkenden uit andere gemeenten (aantal x 1.000)

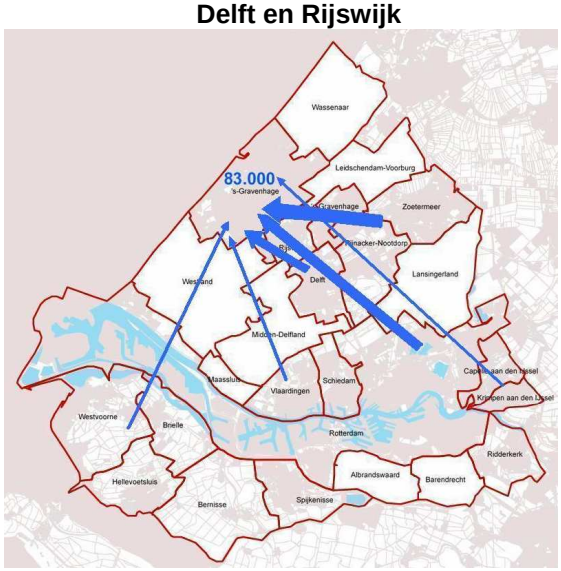
Albrandswaard	9	Midden-Delfland	7
Barendrecht	12	Pijnacker-Nootdorp	15
Bernisse	2	Ridderkerk	9
Brielle	6	Rijswijk	31
Capelle a/d IJssel	25	Rotterdam	130
Delft	51	Schiedam	26
Den Haag	83	Spijkenisse	14
Hellevoetsluis	7	Vlaardingen	16
Krimpen a/d IJssel	10	Wassenaar	6
Lansingerland	11	Westland	17
Leidschendam-Voorburg	22	Westvoorne	3
Maassluis	11	Zoetermeer	30

Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012

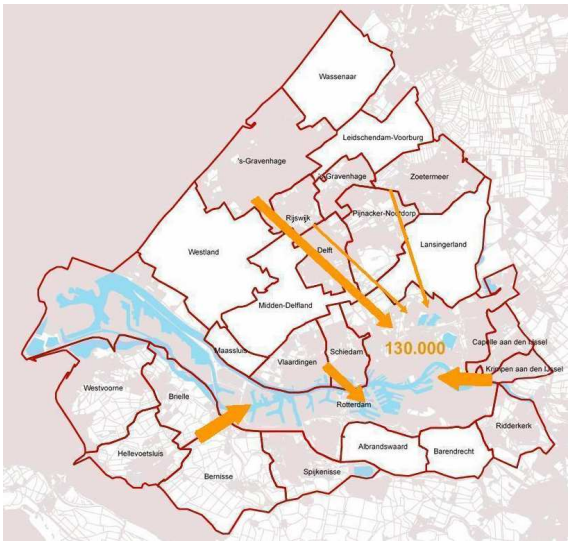
[2] Enquête Beroepsbevolking 2011, CBS (De woonplek kan overal in de regio of daarbuiten zijn.)

Onderstaande kaarten geven inzicht in forenzenstromen binnen de metropoolregio naar Den Haag, Rotterdam, Delft en Rijswijk. De pijlen geven bewoners van de zestien gemeenten weer die buiten hun woongemeente werken. Bijvoorbeeld bewoners van Rotterdam die naar Den Haag reizen om daar te werken. Hoe dikker de pijl, hoe groter het aandeel forenzen dat uit die richting komt.

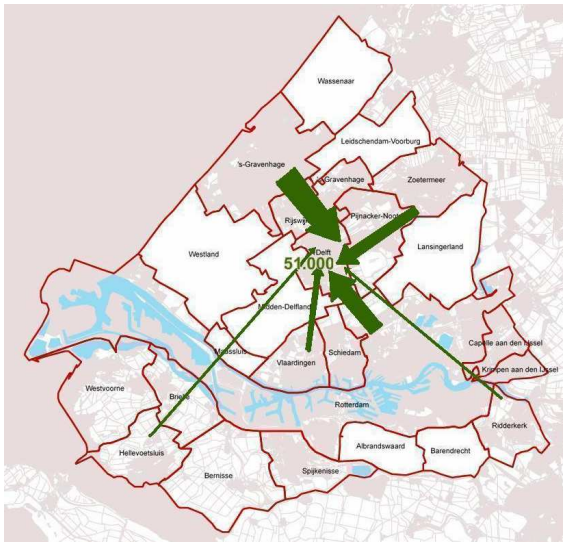
Kaart 6-1 Forenzenstromen binnen de metropoolregio naar Den Haag, Rotterdam, Delft en Rijswijk

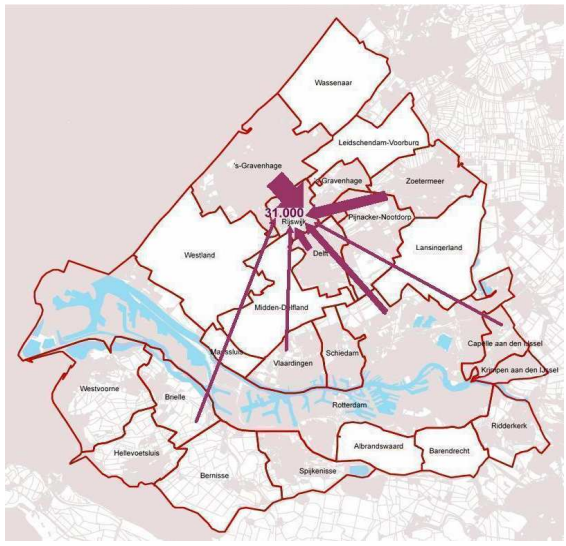
Den Haag

Rotterdam

Delft

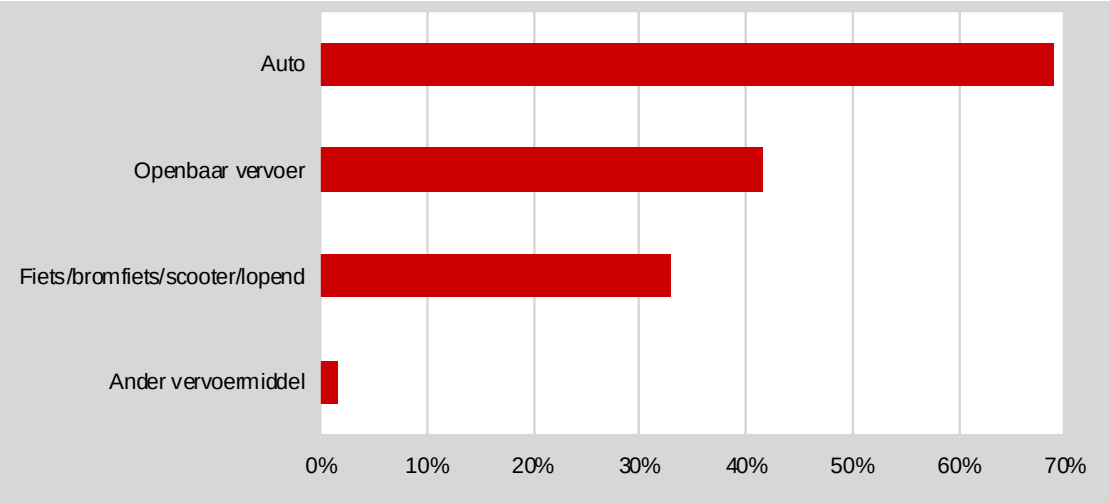
Rijswijk

Van de 83 duizend metropoolbewoners die niet in Den Haag wonen maar er wel werken, komt ongeveer een derde uit Zoetermeer/Pijnacker-Nootdorp. Ruim een kwart komt uit Rotterdam en eveneens een kwart komt uit Delft of Rijswijk.
Rotterdam trekt relatief veel werkenden uit de omliggende gemeenten. Van de metropoolbewoners die niet in Rotterdam wonen, maar er wel werken, woont een kwart in de gemeenten ten zuidwesten van de stad, zoals in Spijkenisse of Hellevoetsluis. Eveneens een kwart woont in Capelle aan den IJssel/Krimpen aan den IJssel/Ridderkerk en een vijfde deel woont in Schiedam/Vlaardingen.
Delft trekt veel werkenden uit Den Haag. Twee vijfde van de metropoolbewoners die in Delft werken maar er niet wonen, komt uit in Den Haag. Daarnaast komt een kwart uit Rotterdam en een zesde uit Zoetermeer/Pijnacker-Nootdorp.
Van de metropoolbewoners die naar Rijswijk reizen om er te werken, komt de helft uit Den Haag en een zesde deel uit Zoetermeer/Pijnacker-Nootdorp.

6.2 Vervoer naar werk buiten de woongemeente

Hoe gaan regiobewoners naar hun werk wanneer zij werken buiten de eigen woongemeente?

Figuur 6-1 Vervoer naar werk buiten de eigen gemeente*

Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012 * Men mocht meer dan één antwoord geven

Bijna zeven op de tien van de bewoners die binnen de metropoolregio maar buiten hun woonplaats werken, gebruikt (onder meer) de auto om naar het werk te reizen. Ruim twee op de vijf gebruikt (ook) het openbaar vervoer en bijna een derde gaat te voet, met de fiets, met de scooter of met de bromfiets naar het werk.

6.3 Redenen om buiten de eigen woongemeente te werken

Gevraagd is aan de regiobewoners naar redenen om te werken buiten de eigen woongemeente.

Figuur 6-2 Redenen om buiten de eigen gemeente te werken*

Bron: Enquête Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2012 * Men mocht meer dan één antwoord geven

Bijna de helft van de bewoners die buiten hun woonplaats werken, doen dit omdat zij het werk leuk vinden. En bijna een derde omdat zij in hun eigen gemeente geen (passend) werk konden vinden. Verplaatsing van werk, verhuizen of andere redenen zijn minder van belang.

A Bijlagen

Vragenlijst Metropoolregio-onderzoek

Uitgaansgelegenheden en culturele voorzieningen

1. Hoe vaak heeft u in het afgelopen jaar de volgende uitgaansgelegenheden en culturele voorzieningen bezocht?
(NB één antwoord per type voorziening/uitgaansgelegenheid mogelijk)
Voorgelegde typen cultuurvoorzieningen/uitgaansgelegenheden zijn: voorstelling (toneel, cabaret, musical, enz.), klassiek concert / opera, pop- /jazzconcert, festival / evenement, discotheek / danceclub, restaurant, café, bioscoop, museum en expositie.

2. Hoe vaak heeft u in het afgelopen jaar voorstellingen (bijvoorbeeld toneelvoorstellingen, cabaretvoorstellingen of musicals) bezocht in de volgende gemeenten?
3. Hoe vaak heeft u in het afgelopen jaar een klassieke concert en/of een opera bezocht in de volgende gemeenten?
4. Hoe vaak heeft u in het afgelopen jaar een pop- en/of jazzconcert bezocht in de volgende gemeenten?
5. Hoe vaak heeft u in het afgelopen jaar een festival en/of evenement bezocht in de volgende gemeenten?
6. Hoe vaak heeft u in het afgelopen jaar een discotheek/danceclub bezocht in de volgende gemeenten?
7. Hoe vaak heeft u in het afgelopen jaar een restaurant bezocht in de volgende gemeenten?
8. Hoe vaak heeft u in het afgelopen jaar een café bezocht in de volgende gemeenten?
9. Hoe vaak heeft u in het afgelopen jaar een bioscoop bezocht in de volgende gemeenten?
10. Hoe vaak heeft u in het afgelopen jaar een museum bezocht in de volgende gemeenten?
11. Hoe vaak heeft u in het afgelopen jaar een expositie bezocht in de volgende gemeenten?
Bij de vragen 2 tot en met 11 is door de respondent de gemeente(n) aangeklikt waar met cultuurvoorzieningen/uitgaansgelegenheden heeft bezocht en hoe vaak met dat in het afgelopen jaar heeft gedaan (1-3 keer, 4-10 keer, 11-25 keer, 26 keer of vaker)

12. Welk(e) vervoermiddel(en) gebruikt u doorgaans wanneer u deze uitgaansgelegenheden of culturele voorzieningen buiten uw gemeente bezoekt? U kunt per uitgaansgelegenheid of culturele voorziening meer dan één vervoermiddel aangeven.
Vervoermiddelen die konden worden aangekruist zijn auto, trein, bus, metro, tram, fiets/bromfiets/scooter/lopend, boot/waterbus en ander vervoermiddel

13. Waarom bezoekt u deze uitgaansgelegenheden of culturele voorzieningen buiten uw eigen gemeente? U kunt per uitgaansgelegenheid of voorziening meer dan één reden geven.

De voorgelegde redenen zijn:

- Ik combineer het met een dagje/weekendje uit, vakantie of familiebezoek
- Het aanbod in andere gemeenten spreekt me meer aan
- Mijn gezelschap wilde iets afspreken buiten mijn eigen gemeente
- De tijdstippen dat ik naar theater, schouwburg, podia ga, komen mij buiten mijn eigen gemeente beter uit
- De service is daar beter
- Wat ik wil bezoeken vindt niet plaats in mijn eigen gemeente
- Waar ik naar toe wil, is meestal uitverkocht in eigen gemeente
- Het is dichterbij
- De sfeer in de andere gemeente spreekt mij meer aan
- Voor de afwisseling wil ik hiervoor ook naar andere gemeenten dan mijn eigen

gemeente
- Andere reden
- Ik heb geen speciale reden

Sportvoorzieningen
Er volgen vragen over sportvoorzieningen. Met sportvoorzieningen worden zwembaden, sporthallen, stadions, sportvelden en andere plekken die speciaal voor sport zijn bedoeld.

14. Hoe vaak heeft u in het afgelopen jaar een sportvoorziening bezocht…?
als toeschouwer bij sportevenementen of sportwedstrijden waarvoor entreegeld moet worden betaald
als toeschouwer bij gratis sportevenementen of sportwedstrijden
om er zelf te sporten

15. U heeft in het afgelopen jaar sportvoorzieningen bezocht als toeschouwer bij sportevenementen of sportwedstrijden waarvoor entreegeld moet worden betaald. Hoe vaak heeft u dit in het afgelopen jaar in de volgende gemeenten gedaan? Bij gemeenten waar u dit niet heeft gedaan, hoeft u niets in te vullen.

16. U heeft in het afgelopen jaar sportvoorzieningen bezocht als toeschouwer bij gratis sportevenementen of sportwedstrijden. Hoe vaak heeft u dit in het afgelopen jaar in de volgende gemeenten gedaan? Bij gemeenten waar u dit niet heeft gedaan, hoeft u niets in te vullen.

17. U heeft in het afgelopen jaar sportvoorzieningen bezocht om er zelf te sporten. Hoe vaak heeft u dit in het afgelopen jaar in de volgende gemeenten gedaan? Bij gemeenten waar u dit niet heeft gedaan, hoeft u niets in te vullen.

Bij de vragen 15 tot en met 17 is door de respondent de gemeente(n) aangeklikt waar met sportvoorzieningen heeft bezocht en hoe vaak met dat in het afgelopen jaar heeft gedaan (1-3 keer, 4-10 keer, 11-25 keer, 26 keer of vaker)

18. Welk(e) vervoermiddel(en) gebruikt u wanneer u sportvoorzieningen buiten uw gemeente bezoekt? U kunt per activiteit meer dan één vervoermiddel aangeven.
Vervoermiddelen die konden worden aangekruist zijn auto, trein, bus, metro, tram, fiets/bromfiets/scooter/lopend, boot/waterbus en ander vervoermiddel

19. Waarom bezoekt u buiten uw gemeente sportvoorzieningen als toeschouwer bij sportevenementen of sportwedstrijden waarvoor entreegeld moet worden betaald? U kunt meer dan één antwoord aanklikken.
De voorgelegde redenen zijn:

- De sport die ik wil zien, vind ik alleen buiten mijn eigen gemeente
- De mensen met wie ik naar sportwedstrijden of –evenementen ga, willen naar sportwedstrijden of –evenementen buiten mijn eigen gemeente
- De tijdstippen van sportwedstrijden of –evenementen buiten mijn gemeente komen mij beter uit dan de tijdstippen van sportwedstrijden of –evenementen in mijn eigen gemeente
- De sportwedstrijden of –evenementen buiten mijn gemeente zijn gezelliger dan die in mijn eigen gemeente
- De sportwedstrijden of –evenementen in mijn eigen gemeente zijn vaak uitverkocht
- Ik combineer het met bijvoorbeeld werk, een uitje, vakantie of familiebezoek buiten mijn eigen gemeente
- Mijn favoriete club bevindt zich buiten mijn gemeente
- Mijn favoriete club speelt regelmatig buiten mijn gemeente
- Voor de afwisseling wil ik hiervoor ook naar andere gemeenten dan mijn eigen gemeente
- Andere reden
- Ik heb geen speciale reden

20. Waarom bezoekt u buiten uw gemeente sportvoorzieningen als toeschouwer bij gratis sportevenementen of sportwedstrijden? U kunt meer dan één antwoord aanklikken.
De voorgelegde redenen zijn:

- De club waar mijn familie/vrienden sporten, bevindt zich niet in mijn gemeente
- De club waar mijn familie/vrienden sporten, speelt regelmatig buiten mijn gemeente
- Ik combineer het met bijvoorbeeld werk, een uitje, vakantie of familiebezoek buiten mijn eigen gemeente
- Ik ga met mijn familie/vrienden mee als vrijwilliger, bijvoorbeeld als begeleider
- Voor de afwisseling wil ik hiervoor ook naar andere gemeenten dan mijn eigen gemeente
- Andere reden
- Ik heb geen speciale reden

21. Waarom bezoekt u buiten uw gemeente sportvoorzieningen om er zelf te sporten? U kunt meer dan één antwoord aanklikken.

- De voorgelegde redenen zijn:
- De mensen met wie ik sport, sporten buiten mijn eigen gemeente
- De sportvoorzieningen waar ik sport, zijn beter dan die in mijn eigen gemeente
- Ik kan mijn sport niet in mijn eigen gemeente beoefenen
- Ik sport al lang buiten mijn eigen gemeente en wil niet naar een andere sportvoorziening
- Waar ik sport buiten mijn gemeente is het gezelliger dan in mijn eigen gemeente
- Ik combineer het sporten met bijvoorbeeld werk, een uitje, vakantie of familiebezoek buiten mijn eigen gemeente
- De club waar ik sport speelt regelmatig buiten mijn gemeente
- Voor de afwisseling wil ik hiervoor ook naar andere gemeenten dan mijn eigen gemeente
- Andere reden
- Ik heb geen speciale reden

Bezoek aan groen- en watergebieden (recreatiegebieden)
U krijgt nu een aantal vragen over groen- en watergebieden. Deze gebieden worden ook wel recreatiegebieden genoemd.

22. Welke groen- en/of watergebieden heeft u in het afgelopen jaar bezocht? (Meer antwoorden mogelijk)
De voorgelegde recreatiegebieden zijn: Abtwoudse Bos, Alblasserwaard/Hoeksewaard/Biesbosch, Badstrand Rockanje, Balij Bieslandse Bos, Brielse meer, Broekpolder, Delftse Hout, Dobbeplas, Haringvliet, Het hof van Delfland (Buytenhout, Midden Delfland, Ackerdijkse plassen), Het Hoge Bergsche Bos, Het Lage Bergsche Bos, Hitlandbos, Kijkduin, Krabbeplas (surfplas), Krimpenerwaard, Meijendel, Monster, Oeverbos (de Lickebaert), Oostvoornse Meer, Oude Maas, recreatiegebied Bernisse, recreatiegebied IJsselmonde, Rottemeren, Scheveningen, Schollebos, Strand Hoek van Holland, Ter Heijde, Voornes Duin, Zevenhuizerplas, Zoetermeerse plas.

23. Hoe vaak heeft u de volgende groen- en/of watergebieden in het afgelopen jaar bezocht?

24. Maakt u wel eens gebruik van de volgende voorzieningen in de groen- en/of watergebieden? U kunt per gebied meer dan één voorziening aanklikken. Als u geen voorziening gebruikt, hoeft u niets in te vullen.
De voorgelegde voorzieningen zijn:
- café, restaurant, snackbar, etc
- sportvoorziening
- informatiecentrum
- kinderboerderij
- speelplek
- picknickplek
- andere voorzieningen

25. Welk(e) vervoermiddel(en) gebruikt u om naar deze recreatiegebieden te gaan? U kunt per recreatiegebied meer dan één vervoermiddel aangeven.
Vervoermiddelen die konden worden aangekruist zijn auto, trein, bus, metro, tram, fiets/bromfiets/scooter/lopend, boot/waterbus en ander vervoermiddel

26. Waarom bezoekt u deze groen- en/of watergebieden? U kunt per gebied meer dan één reden geven.
- Het is hier rustig
- Ik ontmoet hier regelmatig mensen die ik ken
- Om de hond uit te laten
- Om paard te rijden
- De natuur is bijzonder
- Om te wandelen
- Om te fietsen, mountainbiken
- Om vogels te kijken
- Om te picknicken, barbecueën, zonnen
- Voor waterrecreatie
- Andere reden
- Ik heb geen speciale reden

Winkelen
De volgende vragen gaan over winkelen.

27. Welke gemeente(n) heeft u in het afgelopen jaar bezocht om te winkelen wanneer het gaat om het doen van de niet dagelijkse boodschappen? (Meer antwoorden mogelijk)

28. Hoe vaak heeft u in het afgelopen jaar de volgende gemeenten bezocht om te winkelen? Hierbij gaat het niet om het doen van de dagelijkse boodschappen.
Bij deze vraag is door de respondent de gemeente(n) aangeklikt waar men gewinkeld heeft en hoe vaak met dat in het afgelopen jaar heeft gedaan (1-3 keer, 4-10 keer, 11-25 keer, 26 keer of vaker)

29. Welk(e) vervoermiddel(en) gebruikte u om de gemeente(n) waar u heeft gewinkeld, te bezoeken? U kunt per gemeente meer dan één vervoermiddel aanklikken.
Vervoermiddelen die konden worden aangekruist zijn auto, trein, bus, metro, tram, fiets/bromfiets/scooter/lopend, boot/waterbus en ander vervoermiddel

30. Hieronder vindt u een aantal uitspraken over winkelen buiten uw eigen gemeente? U kunt per uitspraak aangeven in hoeverre u het eens bent.

- Ik vind winkelen in een andere gemeente leuker dan in mijn eigen gemeente
- Het winkelaanbod in andere gemeenten is beter dan in mijn eigen gemeente
- De mensen met wie ik winkel, willen buiten mijn eigen gemeente winkelen
- Het is makkelijker om buiten mijn eigen gemeente te winkelen, omdat ik ook buiten mijn eigen gemeente werk
- Ik vind het leuk om in verschillende gemeenten te winkelen
- Ik bezoek familie en/of vrienden in een andere gemeente dan mijn eigen gemeente en winkel dan meteen
- Ik heb geen speciale reden om in een andere gemeente dan mijn eigen gemeente te winkelen
- De respondenten konden antwoorden met een schaal van mee eens, niet eens/niet oneens en oneens of weet niet/niet van toepassing

Werk
31. Heeft u betaald werk?

32 Voor hoeveel uur per week heeft u betaald werk?

33. Werkt u buiten uw eigen gemeente?

34. In welke gemeente(n) werkt u? Als u in verschillende gemeenten werkt, kunt u meer dan één gemeente aangeven.

35. Hoeveel dagen per week werkt u gemiddeld in de volgende gemeenten?

36. Met welk(e) vervoermiddel(en) reist u naar het werk buiten uw eigen gemeente?
Vervoermiddelen die konden worden aangekruist zijn auto, trein, bus, metro, tram, fiets/bromfiets/scooter/lopend, boot/waterbus en ander vervoermiddel

37. Waarom werkt u buiten uw eigen gemeente? (Meer antwoorden mogelijk)
Voorgelegde redenen zijn:

- Ik kon geen (passend) werk in mijn eigen gemeente vinden

- Ik vond dit werk nu eenmaal leuk, ook al is het niet in mijn eigen gemeente
- Mijn werk was eerst wel in mijn gemeente, maar het werk is daarna verhuisd naar elders
- Mijn werk was eerst wel in mijn gemeente, maar ik ben daarna zelf verhuisd naar elders
- Ik ben gaan samenwonen en we hebben gekozen te gaan wonen in de gemeente waar mijn partner werkt
- Ik woon samen en we zijn tussen onze beide werkgemeenten gaan wonen
- Andere reden